

Razočina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

STOVENECE

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Važno razdobje duha

Zveza Nemčije in Japonske
za „združeno borbo proti Kominterni“
Pogodba je bila danes v Berlinu podpisana
in že ratificirana v obeh prestolnicah

Vtis v Londonu:
Obžalovanje da so
izgubili japonski trg

Tajna pogodba
Nemški sunek v nizozemske kolonije

Blokada Španije...
Rdeča vlada obtožuje Nemčijo
Angleško brodogradništvo hiti v španske vode

Važno razdobje duha

V časih, ki so bili voharno razburkani kakor naši, se je na gradu Roccasecca v Italiji rodil akvinskim grofom potomce, kateremu je bilo namenjeno, da reši takratni zapadni svet pred demonsko pestro zmedo najhujših blodenj in smeri na območju duhovne kulture. Bil je to sveti Tomaž, ki je iz veselja od premišljevanja zadnjih vzrokov bitja in iz ljubezni do najvišjih vrednot življenja, ki je bila v njem razvita že v rani mladosti, proti volji staršev odšel k dominikancem, da se izogne sijajni politični ali cerkveni karieri v svetu in se ves posveti čisti filozofiji, na kateri je zgradil najenotnejši, najobsežnejši in do nepresežnih vrhov človeškega spoznanja segajoč sestav, v katerem se zrcali vse vesoljstvo v svitu od božje luči razsvetljene razuma.

Pred to filozofijo, ki je po pravici dobila ime večne, so se kakor pred vse premagajočim solncem razpršile vse zmote, ki so takrat vrele na dnu onih sil, iz katerih se je po prvem tisočletju po Kristu porajal nov politični, družbeni in kulturni red v Evropi. Ta prodorna moč Tomaževga nazora je izvirala iz tega, ker je v nasprotnih sestavih in stremeljenjih znal ostro ločiti med resničnim in zmotnim, dobrim in slabim, razvoja vrednim in plodovitim ter žiljenju škodljivim in rušilem, in je tako našel s svojim samorodnim genijem ono uredno črto, ki preko prepador vodi do edine in končne resnice. Angolski mojster je namreč bil obdarjen z jasnim duhom, ki je trezno in mirno presojal vse brez izjeme, kar v silah narave in v človeškem srcu počiva velikega in resničnega kakor manjvrednega in izpačenega ali še neizčiščenega, pa je znal iz tega kaosa, ne zametajoč ničesar, kar se je od kogar koli in kjer koli trdilo in skušalo udejstviti dobrega, rešiti iskro božjo, da jo pokaže kot edino pravo smerico v borbi nasprotujočih si sil sostavne vesoljstva. Sam s seboj v čudovitem soglasju, nasprotnik vsem skrajnostim, najodločnejši zagovornik nepristranskega razuma, ki pa je obenem imel najtanjši čut za nerazrešljive nuanse bitja, skrivnostne globine srca in misterij božjega snovanja v najbolj skritih območjih duše — spesnil je najčudovitejše himne srednjega veka — je sveti Tomaž bil najostrejši kritik in vseskozi izvir in samosvoj, tako da je znal zavrniti tudi ono, kar se mu je zdelo zmotno na vekovni tradiciji izhajenih povov duha. Mojster, ki je krščanstvu dal neizpremenljivo osnovo do Boga vodeče filozofije, se je ozkolednim nazadnjakom in malikovavcem starjane dobe zdel predrzen iskavec resnice na najnevarnejših poljih duha. Niso pomislili, da povprečnejši, ki samo navija stare melodije, nikoli v zgodovini ni bilo dano, da bi svetu pokazal resnični izhod iz duhovnih, moralnih in socialnih stisk in zmed, in da se taki geniji, kakor je bil Tomaž, ki je pri vsej drznosti svojega orlovskega poleta v višave bil čudovito uravnotežen, sploh ne morejo oddaljiti od bistvenega in trajno resničnega, kar so ustvarili drugi veleumi pred njimi, katerih nikoli ne gre slepo posnemati in za njimi brbljati. Tomaž je gradil in družil, ne samo pobijal in ločeval, bil je vesoljski um in je znal resnico povsodi najti, da jo iz zmote in pretiranja izlušči; zato je postal voditelj za vse veke. Bil je pa tudi svetnik, ki zna povsod pravo mero najti, ker mu je poleg ostrega razuma bila vodnica tudi neizmerna ljubezen. Sodobna znanost je po brljavem mraku liberalne dobe, ki je skušala Akvina zmaličiti kot popolnoma zavisnega od Aristotela, spoznala samorastlost angleškega učenika in nam jo pokazala, v popolni luči; značilno je, da v sodobnem kulturnem svetu ni našla nobena knjiga pokojnega Chestertonova več priznanja in občudovanja ko njegovo zadnje delo o nazoru in osebi Tomaža Akvinskega.

Prvo tisočletje po Kristusu je na duhovnem polju označeno po veliki zmedu na vseh področjih, zakaj v zgodovini zapada se je odprlo čisto novo poglavje. Antika se je popolnoma podrla, ncv gospodarski in socialni red je bil šele v povojih, z orienta pa so Arabci prinesli Aristotelovo in Platonovo filozofijo ter naravoznanje v krščanstvu nasprotujoči in vsakemu moralnemu in socialnemu redu nevarni, razkrajajoči obliki. Poleg oboževalcev gole prirode imamo v teh stoletjih pretirane spiritualiste, ki so skušali izničevati materijo, telesnost in realnost predmetnega sveta, kakor da je dejanska bitje le varajoč videz; nadalje se širi v zvezi s tem zaničevanje razuma sploh in se pojavlja misel, da v filozofiji sploh ni rešitve, marveč samo v religioznem samovglabljanju realnemu svetu sovražne mistike. Obenem pa nastopajo čisti racionalisti v spremstvu mislecev, ki o vsem sploh dvomijo in vsako gotovost zanikujejo, in da bi bila podobnost z našim vekom kolikor možgovo popolna, vidimo v Tomaževem času tudi filozofe, ki realnost in strogo vzročnost prirodnih stvari pobijajo! Tomaž je vse te struje kritično nepristransko do dna prerešetal, zmote zavrnil, elemente resnice priznal in uvrstil v pravi red velikega, od krščanskih verskih resnic sveteljenega sveta, ki nam daje tudi podlage za krščansko politično vladavino in socialni red. Odločno je poudaril realnost ustvarjenega sveta, v bistvu ustvarjenega bitja utemeljenega časa in prostora, zavisnost umskega spoznanja od čutne zaznave, pa istotako dejanskost nadvrtnih večnih idej in moralnih zakonov. Tako je izpodmaknil tla golemu naturalizmu ali materializmu na eni pa pretiranemu izničevanju dejanskega ustvarjenega sveta in njegovih dobrin na drugi strani. Z eno besedo, genij svetega Tomaža je zabil v zapadna tla nepremakljive temelje prave duhovne kulture, moralnega in družbenega reda ter obče koristne materialne civilizacije, ki je v soglasju s svetom duhovnih vrednot. Zato njegovega sestava niso učili samo na vseh vseučiliščih zapada, ampak tudi na duhovskih učiliščih Kijeva v sveti Rusiji. Sicer je tako krščanski zapad kakor vzhod imel iz dobe propadajočega rimskega cesarstva že svetega Avguščina, očeta naše kulture, toda tudi Avguštin je našel pravega tolmača v Tomažu, ki ni bil v nevarnosti kakor mnogi drugi tudi krščanski misleci njegovega časa, da bi jarki bliski Avguštinovih misli, ki so izvirali iz globoke intuicije, slabotnih, neuravnoteženih

Zveza Nemčije in Japonske za „združeno borbo proti Kominterni“

Pogodba je bila danes v Berlinu podpisana in že ratificirana v obeh prestolnicah

Berlin, 25. novembra. AA (DNB) Danes opoldne so v Berlinu podpisali nemško-japonski pakt proti komunistični internacionali. V imenu Japonske je dogovor podpisal japonski poslanik v Berlinu vikont Musakoji, po nalogu japonskega cesarja, v imenu Nemčije pa poslanik v Ribbentrop, po nalogu kanclerja Hitlerja. Pogodba ima tole besedilo:

Nemška in japonska vlada se zavedata, da je cilj komunistične internacionale, imenovane »komintern«, rušenje in nasilstvo v obstoječih državah z vse mi sredstvi, ki so ji na razpolago. Vladi sta prepričani, da toleriranje vmešavanja komunistične internacionale v notranje razmere narodov krši notranji mir in socialno blagostanje ter ogroža tudi svetovni mir sploh. Zato sta se sporazumeli v želji po skupni obrambi pred komunističnim razdiralnim delom, do bosta sodelovali po temle dogovoru.

Čl. 1. Obe pogodbenici sta se sporazumeli, da bosta druga drugo vzajemno obveščali o delovanju komunistične internacionale, da se bosta posvetovali o potrebi obrambnih ukrepov in da bosta te ukrepe izvedli v tesnem sodelovanju.

Čl. 2. Obe državi bosta druge države, katerih notranji mir je ogrožen z rušilnim delom komunistične internacionale, vzajemno pozvali k sodelovanju pri ukrepih za obrambo pred razdiralnim delovanjem komunistične internacionale v duhu tega dogovora, ali pa da sodelujejo pri tem dogovoru.

Čl. 3. Za ta dogovor, veljata nemško in japonsko besedilo kot originala.

Dogovor stopi v veljavo na dan podpisa in velja za dobo 5 let. Obe pogodbenici stranki se bosta o praviem času pred potekom roka dogovorili o nadaljnjem sodelovanju.

V zvezi z današnjim podpisom dogovora proti komunistični internacionali so se pooblašenci obeh držav sporazumeli še o temle dopolnilnem zapisniku:

a) Poklicana oblastva obeh držav, bodo kar najtesneje sodelovala pri medsebojnem obveščanju o delovanju komunistične internacionale in pri ukrepih za obrambo pred komunistično nevarnostjo.

b) Poklicana oblastva obeh pogodbenih držav bodo v okviru obstoječih zakonov izdala stroge ukrepe proti tistim, ki doma ali v tujini, neposredno ali posredno sodelujejo pri delovanju komunistične internacionale, ali pa podpirajo njeno delovanje.

c) Da se olajša sodelovanje poklicanih oblastev glede prvih dveh točk, tega dopolnilnega zapisnika se ustanovi stalen odbor, ki bo razpravjal in odločal o ukrepih za nadaljnje pobijanje razdiralnega delovanja komunistične internacionale.

Podpisu te pogodbe so prisostvovali na nemški strani poslanik v Erdmannsdorfu in dr. v. Raumer, v imenu Japonske pa poslaniški svetnik Inoue in general Osima.

Tokio, 25. nov. AA. (Reuter) Danes je pooblašeni zastopnik zunanjeja ministristva sporočil častnikarjem, da bo danes ratificiran dogovor, sklenjen med Japonsko in neko drugo državo. Omenjeni diplomat ni hotel povedati, katera je ta država.

Vtis v Parizu:

Stari boj proti Franciji in slovanskemu vzhodu

Pariz, 25. novembra. c. Današnji dan je bil v Parizu najbolj alarmanten po vsej svetovni vojni. Alarmantne vesti pa so prihajale iz Berlina ali k skrajnostim nagnjenih duhov ne oslepili in zapeljali v hude zmote, kar tudi dejansko so. Te misli ne navdihujejo danes samo udeleženci II. mednarodnega tomiističnega kongresa, ki pravkar zboruje v Rimu, ampak vsi filozofski svet sploh, ki se je po znatnem delu že pred kakimi tremi desetletji začel usmerjati v smislu zdravega Tomaževga realizma, potem ko so razni materialistični in spiritualistični stavovi 19 in 20. stoletja zapeljali življenje v brezizhoden položaj. Prav tako ko pred sedmimi, osmimi stoletji je treba zapadno, od krščanstva oplojeno misel rešiti grozeče orientalizacije, ki predstavljala, ako stvar premislimo do dna, nek panteistiški materializem, katerega moremo zaslediti tudi v nekaterih delih naše slovenske modroslovne proizvodnje najnovejšega časa. Velika čast in znamenje naglega napredka je, da sta na tomiistični kongres poklicana tudi dva odlična slovenska filozofa z zelo osnovodajnim referatom, tako da je mali slovenski kulturni svet zastopan na taki mednarodni prireditvi bolj ko marsikateri drugi veliki narod. Tako bomo po Alešu Ušeničniku in Francetu Vebro tudi mi deležni soudeleženi pri dopolnitvi, časovni usmeritvi in obnovi filozofije, katera je zapadu dala le njemu svojski obraz plodovitega kulturnega dela in razvoja navzgor v vseh pravcih, pa ga je tudi le ona sposobna preprodati, zakaj Evropa čeprav se vije zdaj v svojih najhujših krčih, bo končno le zopet nositeljica še svetlejših luči na območju človeškega in človečanskega življenja.

Terseglav.

Vtis v Londonu:

Obžalovanje da so izgubili japonski trg

London, 25. novembra. c. Havasov dopisnik pošilja zvečer komentar, kako da je podpis pogodbe med Nemčijo in Japonsko vplival v Londonu. Dopisnik meni, da so v angleškem zunanjem ministristvu bili v bistvu zelo nejevoljni, ker je bil von Ribbentrop zadnje dni večkrat v zunanjem ministristvu in ni niti z besedico omenil, da misli Nemčija podpisati to pogodbo z Japonsko.

Predno je odšel von Ribbentrop v Berlin, kjer je danes v imenu Hitlerjevem podpisal to pogodbo, je bil še pri Balwinu in mu ni ničesar rekel, da misli Nemčija skleniti slično pogodbo. Ribbentrop je samo poudarjal pri Baldwinu, da je treba ustvariti svetovno fronto proti komunizmu. Baldwin pa je to odbil, češ, da je borba proti komunizmu notranjepolitični problem vsake države zase.

V angleškem zunanjem ministristvu tudi izjavljajo, da ni treba pretiravati pomena te pogodbe. V Londonu so nekoliko užaljeni, ker se je Nemčiji posrečilo na ta način izvojevati vse oboroževalni trg za japonske vojne potrebe, ki so ogromne. S to pogodbo si je Nemčija pridobila velikanski trg, kjer je tudi Anglija doslej veliko zaslužila.

London, 25. nov. c. Japonsko veleposlaništvo izjavlja, da je pooblašeno izjaviti, da pogodba, ki je bila danes podpisana v Berlinu, ni naperjena proti sovjetski Rusiji, ampak samo proti delu kominterne.

Tajna pogodba

Nemški sunek v nizozemske kolonije

London, 25. nov. TG. Iz verodostojnega vira poročajo, da je bil v Berlinu istočasno s pogodbo o skupnem boju proti komunizmu podpisan tudi tajni protokol med Nemčijo in Japonsko z naslednjo vsebino:

Italija in Japonska si za trgovske svrhe med seboj delita trg nizozemskih otokov v zapadni Indiji.

Nemčija se odreka vsem zahtevam po svojih nekdanjih otočjih Mariana, Karolina in Maršal, ki jih je Japonska dobila od Zveze narodov, zato pa se Japonska obveže, da ne bo konkurirala z Nemčijo na Sumatri in na Javi.

Ta tajna pogodba je plod prizadevanja dr. Schachta, ki hoče imeti nizozemsko vzhodno Indijo na razpolago za nakup surovin, ki jih Nemčija potrebuje in jo bodo osvobodile od ameriškega in angleškega trga. Prvi korak k temu je bila ustanovitev cele vrste nemških trgovskih družb v Amsterdamu, ki so se začele intenzivno zanimati za nizozemske kolonije. Sledila je močna propaganda narodnega socializma med nizozemskim prebivalstvom po Javi in Sumatri z namenom, da jih pridobi za gospodarsko sodelovanje z Nemčijo. Naravno je, da vlada na Nizozemskem vsled tega vsiljivega nastopa Nemčije v nizozemskih kolonijah velika zaskrbljenost, ki jo deli tudi angleška admiraliteta, ki na ta sunek pri obnovitvi utrd v Singaporeu še ni bila pripravljena. V Singaporeu je sklicana konferenca angleških in nizozemskih admiralov.

Blokada Španije...

Rdeča vlada obtožuje Nemčijo

Angleško brodogradništvo hiti v španske vode

Obtožba rdeče vlade

Valencia, 25. novembra. Agencija Fabra poroča: Minister mornarice in letalstva je dal snoči naslednjo izjavo; v kateri je med drugim rekel: Ni bilo treba čakati na to, da vladi v Berlinu in Rimu priznata Franca. Mi smo stalno računali s tem, da že od meseca julija njihove ladje stalno obiskujejo našo obalo in pomagajo nekaterim edincem mornarice, ki so ostale zveste nacionalizmu. Republika mornarica je bila stalno nadzirana od njih, ki so s svojih popolnoma strateških položajev lahko opazovali vsa gibanja naše mornarice. Vse to so te ladje tako sporočile upornikom. Dokazano je, da so se nekateri napadi letal na mesta ob obali izvršili ravno na podlagi te vohunske službe in vse to opiramo z naslednjimi dejstvi.

Dne 4. avgusta je republikanska mornarica nameravala napasti na Ceuto, ko se je pojavila nemška križarka »Deutschland«, ki se je zasedrila na rtu pred Ceuto in tako preprečila napad naše mornarice na postojanko, odkoder so vozili legionarje na fronte v Španijo. Ko je naša mornarica bila v Malagi, je tjakaj skoraj vsak dan prihajala kakšna nemška vojna ladja, ki je nato brezčisto poročala neprijatelju vse, kaj dela naša mornarica.

Ko so letala ponoči bombardirala mesta ob obali, so nemške ladje v luki ostale razsvetljene, da se je videlo, kod morajo letala leteti. Tako so napravile vse nemške in italijanske vojne ladje, ko so junckerji letali nad Alicantom in bombardirali mesto. Ko je naše brodogradništvo pluto iz Gijona v Bilbao, kamor je spremljala nemška križarka do Bilbao, kamor je naše brodogradništvo prišlo dne 26. septembra. Ko je naslednji dan naše brodogradništvo iz luke, da izvrši nekaj nalog ob obali, ga je ista križarka stalno spremljala in opazovala vsak okret našega brodogradništva. Kmalu se je tej križarki pridružila nemška ladja, ki na Atlantiku polaga kable. Upravičena je sumnja, da je ta ladja nosila mine, ki so bile položene pred luko Bilbao. Znano je namreč, da nacionalisti nimajo nobene ladje, ki bi mogla polagati mine. Ko se je nato naše brodogradništvo vrnilo v Cartagena, ga je zopet spremljala nemška vojna ladja, ki je sproti obveščala nasprotnike o poti naših ladij. Ko je bilo brodogradništvo v Cartagena, je vsak dan prihajala kaka nemška vojna ladja, ki je prišla v luko najprej tako, da je obkrožila vse naše ladje in šele nato poiskala prostor, kjer je vrgla sidro.

Zadnje dni je bila španska obala večkrat bombardirana in posebno ponoči je bilo potopljenih več ladij, ki so vozile živež. Ugotovljeno je, da je bombardirala uporniška križarka »Canaris«, ker je to edina ladja, ki lahko stori kaj takega. Ta križarka pa je morala biti obveščena od tujih vojnihi ladij, da je lahko mirno streljala. V tej smeri lahko navedemo nekaj najnovejših dejstev:

V nedeljo ob 9. uri dopoldne so bile pred luko v Cartagena napadene naše ladje »Cervantes«, »Mendez Munjuez« in »Jaine«. Napad je izvršilo več tujih podmornic. Torpeda, ki so bila oddana na križarko »Mendez Munjuez« so zgrešila svoj cilj. En torpedo je zadel »Cervantes«. Prišli smo do zaključka, da sta napad izvedli vsaj dve podmornici. Gotovo je, da sta ti dve podmornici pripadali neki tujii eskadrili. Ti dve podmornici sta bili tuji zaradi tega, ker je edini arsenal, ki lahko gradi podmornice v Cartagena, Cartagena pa je v naših rokah. Poleg tega pa je poveljnik pomorske baze v Cartagena ohranil dele torped, ki je poškoval križarko »Cervantes«. Italijanski torpedi so podobni torpedom španskega brodogradništva.

Rdeči pilot pripoveduje o letalskih bojih v Španiji

Kdo pomaga rdečim, kdo belim

Francoski pilot A. Bellot, ki je dva meseca služil pri rdečem letalstvu v Španiji je v romunskem »Le Momentur« tako-le opisal razmere med letalskimi silami obeh taborov v državljanski vojni:

»Vrnil sem se v Francijo na redni dopust za nekaj dni, je začel ta Francoz in pilot v letalstvu španske Fronte popular (ljudske fronte). Naše delo je bilo težavno. Treba je računati dva vzleta dnevno po dve uri vsak in to ob vsakem vremenu. Kajti dokler nam sovjetska vlada ni poslala na pomoč svojih letal, je bilo letalstvo madridske vlade očito daleč za letalstvom generala Franca tako v pogledu materiala, kakor po številu.«

»Nacionalisti razum letalstva v Maroku niso zajeli mnogo letal na španskem ozemlju. Toda zelo hitro se je njihova zračna moč okrepla z nemškimi in italijanskimi suhozemskimi letali in vodnimi letali. Ta letala pripadajo naslednjim firmam: »Savoia-Marchetti« (bombniki), »Fiat« (lovci), »Dvomotorni« »Heinkel« (bombniki), trimotorni lovci »Junkers« in lovi firme »Arado«, ki so celo opremljeni z malim brzostrelnim topom. Prvič smo se spoznali s temi nevarnimi letali na bojnih frontah pri Toledu in Talaveri. Pilotirajo jih pa Španci, Nemci, Italijani, Angličani in tudi nekaj Francozov je med njimi. Koliko letal imajo na razpolago in koliko izveženih pilotov, tega jaz ne vem, toda kar je nas letalcev imamo vtis, da ima general Franco na razpolago veliko število najmodernejših strojev z visoko kvalificiranim letalskim osebjem, ki je neizmerno junaško in drzno.«

»Naše (rdeče) letalstvo pa je sprva razpolagalo z nekaj dvosedežnimi »Breguet 19« ter z enokrovnikimi tipa »Nieuport 62« (lovci), ki so bili zgrajeni v Španiji, a od francoskih tvornic. Toda treba je priznati, da so te vrste letal daleč brez vsake vrednosti. Pozneje smo dobili 12 večjih enokrovnikov-lovcev tipa »Dewoitine« in sicer iz Litve (1), nadalje velik bombnik tipa »Bloch 210«, pet velikih bombnikov tipa »Potez 54« vse iz Francije, eno starejšo letalo tipa »Spade« ne vem od kod, eno ameriško lovsko letalo tipa »Bolling« ter dva angleška lovca »Fury« in »Air Speed«. Vsega skupaj smo razpolagali z okroglo 60 letali za lov in za bombardiranje. Letalska voja v Španiji pozna samo lov in bombardiranje. Opazovanja sovražnih postojank in raziskovanja ozemlja ne štejemo k nalogam letalstva. Toda, ko smo dobili iz sovjetske Rusije večje število letalskega materiala najmodernejšega izvora, razpolagamo z dvomotornimi letali-lovci, ki dosežejo 400 km na uro. Pilotirajo jih izključno sovjetski piloti, ker je ta pogoj stavil sovjetski poslanik pri madridski vladi.«

»Naši prvi letalski boji proti nacionalistom so bili za nas katastrofalni. Kot prvi se je zrušil »Potez 54«, ki smo ga ponosno imenovali »Pariska komun« in so ga pilotirali španski piloti. Sestrelil ga je Nemec »Arado« s svojim nevarnim brzostrelnim topom. Značilno je, da »Arado« nikdar ne napade sam, ampak da ga spremljajo še drugi lovci, ki so opremljeni z modernimi strojnimi. Lovci najprej s strojnimi nasprotno letalo izmučijo, potem šele ga usmrtijo topovski strel iz »Arada«. Ko sem šel na dopust, ni bilo več nobenega »Poteza«, vsi so bili sestreljeni. Zadnji se je vrnil s strelom šrapnela iz »Arada« v svo-

jem trebuhu ter je zgorel, ko je sedel na tla. Letalo »Bloch« je dobilo »Arado« železne pozdrave pri prvem vletu in je treščilo na tla v spirali.«

»Pri madridski vladi nas je trideset francoskih pilotov v službi. Približno enakovratno tudi mehaniki in streleži za strojnice. Ostali letalci so prišli iz vseh mogočih dežel. Med njimi so Angličani, Nemci (2), Rusi. Vsi letalski prostovoljci so organizirani v tako imenovani »španski eskadri«, ki je pod vodstvom literata Francoza Andreja Malrauxa. Dva francoska pilota pa sta pred vlado odgovorna za eskadro. Mi smo vsi enaki. Nobenih činov nimamo in nobene uniforme, razen policijske čepice in letalskega znaka na prsih naše letalske obleke. Španski letalci pa nas vse spoštujejo kot častnike. Pri njih smo tudi na hrani. V Madridu smo stanovali v hotelu »Florida«, ki so ga nalašč za nas rekvirirali. Potemtakem smem reči, da se nam je dobro godilo. Sobe s kopalnicami itd. Ves dan smo ostali na letališču Getafe. Ker je bilo le malo letal na razpolago, je moralo vsako letalo služiti za 4 dnevne vlete po dve uri, to se pravi, da sta dva pilota imena na razpolago eno letalo za ves dan.«

»Seveda, odkar imamo ruska letala, se je položaj vladnega letalstva znatno izboljšal. Za nas pilote pa to ne prihaja v poštev, ker so na ruskih letalih izključno sovjetski piloti in mehaniki.«

»Francija doslej uradno ni poslala nobenega letala na pomoč madridski vladi. Sprejeli smo pa po najboljši žudni poti veliko število francoskih letal najrazličnejših starih tipov in starosti, ki pa jih ni bilo mogoče uporabiti za vojaške svrhe in so bili shranjeni v ložah letališča Getafe. Med njimi je bilo tudi letalo tipa »Farman L 90«, ki je svoje dni pripadalo slovitemu francoskemu letalcu. Ljudje so morali ogromno služiti s tem nepoštenim poslom.«

»Glede strupenih plinov lahko izjavljam, da niti naše niti nacionalistično letalstvo do dneva mojega odhoda na dopust ni uporabljalo strupenih plinov. Uporabljali smo bombe od 12 do 18 kg teže. General Franco, ki je bil boljše opremljen, pa je metal tudi mnogo težje bombe. S svojimi težkimi bombami je na primer uničil ves naš letalski park v Getafe. Vsa naša letala »Dewoitine« tipa so s tem iztrebljena. V naši »španski eskadri« smo imeli mnogo mrtvih in ranjenih. General Franco dobro strelja in je drzen. Mnogo pa se jih je rešilo s padali, ki smo jih dobili iz Francije. A tudi mi, smo imeli srečo in smo zajeli ujetnike. Med njimi enkrat celo italijansko posadko Francovega letala, ki smo ga prisilili na tla. Druga italijanska posadka je bila zajeta, ker se je letalo nevede vsedlo na naša tla.«

»Meni plačajo 50.000 frankov na mesec (110.000 din na mesec). Izplačuje me špansko poslanstvo v Parizu. Nekaj moj tovariš, slovit pilot, je odklonil, čeprav so mu ponujali 100.000 frankov na mesec.«

Tako je pripovedoval francoski pilot v službi španske eskadre »Fronte popular« v Španiji.

Po španskih bojiščih

Salamanca, 24. nov. b. Nacionalistične sile v področju Santandera so prešle davi v hudo ofenzivo in prestrele protilanpad, ki so ga pripravljale madridski vladi zveste čete na tem sektorju. Nacionalno topništvo od vseh dejstev in obsipke rdeče položaje z najtežjimi granatami. Na nekaterih krajih so zavzeli nacionalistične strateške postojanke, iz katerih bo mogoče držati rdeče v šahu ter jim preprečiti vsako koncentracijo večjih sil. Naumen ofenzivne vladnih čet na severu je bil predvsem, da prebijejo fronto nacionalistov in prekrizajo njihove račune pred Madridom. To pa se jim je popolnoma ponesrečilo.

Na madridskem bojišču utrjujejo nacionalne sile postojanke, zlasti predstraž, ki bodo služile v novem napadu na Madrid. Kljub slabemu vremenu prihajajo nove okrepitve dan za dnem. Letalstvo je z ene in druge strani neaktivno, ker vreme ne dopušča večjih operacij. Tudi topništvo je slabo zaposleno, ker obstoja nevarnost, da bi zaradi slabega vremena tokli lastne postojanke.

Stvarna blokada Barcelone se je že pričela, vendar pa je nacionalistične brodovje utrpelo veliko izgubo v križarki »Canarias«, ki jo je večeraj potopila brez dvoma neka sovjetska trgovaška ladja.

Špansko-francoska meja, 25. nov. b. Po vesteh, ki so prispale semkaj, se je vladnim četam pri Carabanchelu posrečilo vreči iz postojank maroške oddelke ter jih popolnoma uničiti. Pri napadu so se vladne čete poslužile nove taktike. Izpod maroških položajev so bili izkopani rovi, v katerih je bilo vloženo 700 kg dinamita, ki so ga komunisti vžgali, ko so Maročani zasedli postojanke. Eksplozija je zahtevala ogromno število žrtev in kar je še ostalo Maročanov živih, so jih uničile vladne baterije. Položaji maroških čet na tem sektorju so v razvalinah, čete pa uničene.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno in megleno vse globlje v notranjost države. Dunajska vreme: Nespremenljivo.

Učenjake so v oklopnih avtomobilih pripeljali iz Madrida

London, 25. nov. b. »Times« poroča, da so večeraj pod varstvom pete polkovnice milicnikov izpraznili iz Madrida v oklopnih avtomobilih vse intelektualce, univerzitetne profesorje, književnike in učenjake z njihovimi družinami vred ter vsi znanstveni aparati in manuskripti. Damam je bilo pri tej priliki izročeno cvetje, intelektualci pa so dobili tobak. Znani španski pesnik Antonio Machado je izjavil, da zapušča Madrid vsled sile in da se smatra za jetnika.

Kampanja laži in sovraštva

Zadnje čase se je v katolicizmu nasprotnih slovenskih listih od izrazito marksističnih do jenesarskih in to v večjih mestnih in v manjših podeželskih pričela velika ofenziva laži, sumničenja in blatenja našega tiska, posebno »Slovenec«. Iz duševnega gledišča to strupeno gonjo, ki se razvija kakor po enotnem diktatu markistov in framasonov — razumemo. S svojim delom nikamor ne pridejo in to jih jezi, da vsi zagrenjeni otepajo okrog sebe. Njihova framasonska JNS se je razblinila in razrušila v nič, tako da je celo za ljudsko fronto ne bo kaj ostalo. V lastnem taboru jim poka na vseh straneh, da marksizmo, ki se zjutraj zbudi ne ve, kateremu taboru ali frakciji ali političnemu odtenu bo zvečer pripadal. Toda nekaj jih duri: sovraštvo do katolicizma in do katoliškega tiska se prav posebej. In ker se ob tej programatični točki vsi strinjajo, zato postaja gonja proti nam edina točka njihovega skupnega kulturnega programa. Pri tem so kakor obupanec, ki se prime tudi za kato, da ne bi zginit pod vodo. Ako pišemo proti krščansko šolo, nas proglase, da hočemo klerikalizirati šolstvo in da širimo versko nestrpnost. Ko ugotovimo, da ni ponekod verouka v šolah, nas takoj zopet dolže, da je »Slovenec« kriv, ker niso katehetska mesta zasedena. Ko pišemo proti boljševizmu, smo seveda takoj od »Del. politike« do »Slov. Naroda« proglasi za fašiste, ko se zavzemamo za koristi delavstva, smo osumljeni takoj nato tajnih vezi z levičarji. Ko se francoski socialistični minister zastupi s plinom in umrje, je njegove smrti seveda kriv »Slovenec« in še za obrekovalca je pro, ašen, pa čeprav je ponatisnil v svojem listu iste Avaline vesti, kakor »Slov. Narod« ali »Jutro«. Vse to histerično zaletavanje v naš tisk razodeva le verne učence Voltaira: Lažite, krepko lažite, nekaj bo že ostalo!

Toda vsem, ki stoji za to kampanjo in ki jo vodijo, povemo pred vso javnostjo: Kar počenjate, je le znamenje onemoglega srda in pa seveda strupenega sovraštva. Sovražstvo pa je vedno slab svetovalec. Ko bi se z lažmi in zavijanjem in zvito-repenjem dalo res kaj velikega, pozitivnega ustvariti, potem bi v našem taboru že davno imeli ves slovenski narod! V resnici je pa tako, da ga imate vedno manj. Res, s svojim tiskom ete si ustvarili gotov kader zelo zagriženih, nam, pa tudi slovenski skupnosti nadvse sovražnih ljudi, toda odbili ste od sebe velik del svojih lastnih prištevov, ki treznejše gledajo in ki znajo ločiti interese klike od interesov naroda. Kar nadaljujete s svojo strastveno borbo. Mi bomo mirno dalje gradili in šli za cilji, o katerih smo uverjeni, da bodo vsemu našemu narodu in tudi naši državi koristili. Potrudili se bomo, da bo vaš razdiralni vpliv vedno manjši. Naše prijatelje pa prosimo, da nas pri delu podpirajo s tem, da širijo katoliški tisk in mu povsod pomorejo do veljave.

Nameščenci finančne kontrole za svoje pravice

Belgrad, 25. nov. m. Danes so se sestali predstavniki Društva pripravnikov in uradnikov finančne kontrole. Na seji so bili vsi predsedniki banovinskih sekcij omenjenih društev. Iz Ljubljane je prisostvoval Zabu k o v e c. Razpravljali so o zboljšanju položaja. Sklenili so tudi resolucijo, katero so hoteli izročiti finančnemu ministru. Ta jih pa zaradi zaposlenosti ni mogel sprejeti. Naročil pa je, da sta resolucijo sprejela načelnik Anton Ladović in Vidaković. Načelnika sta deputaciji obljubila, da bosta ministru tolmačila njihove želje ter da bosta tudi onadva storila vse, da bo stroka finančne kontrole zavzela ono mesto, ki ji po prirodi njene službe pripada. Naposled je dejal načelnik, naj svojo službo vrše vestno in v zadovoljstvo svojih predpostavljanih. Isto je deputaciji povedal načelnik davčnega oddelka.

Blokada Španije (Nadaljevanje z 1. strani)

Preiskava pa je dokazala, da deli torpeda niso bili niti italijanskega in tudi ne španskega izvora. Po napadu podmornice je nemški rušilec pred luko pregledal položaj in tako nato odplul.

Francov odgovor

„Mi imamo zadosti vojnih ladij“

Rim, 24. novembra, b. Diplomatski predstavnik vlade generala Franca v Rimu, admiral Magaz, je dal časnikiarjem izjavo, v kateri pravi, da so brez podlage vesti, da so torpediranje madridske ladje izvršile tuje podmornice. Lahko potrdi, da je te dni plulo nekaj podmornic burgoske vlade iz Atlantskega oceana skozi Gibraltar v Sredozemsko morje. Burgoska vlada ima močno podmorniško brodovje, od katerega je večji del v začetku revolucije prešel na stran te vlade, pozneje pa so se podmornice druga za drugo pridružile nacionalnemu brodovju. Posebno pa je poudaril, da je španska obala ob Atlantskem oceanu že nekaj tednov dobro nadzirana od križarke »Española«, torpedovke »Velicias« ter nekaterih večjih pomožnih ladij, ki so vse dobro oborožene. Te ladje najstrožje nadzorujejo luko Bilbao in Santander ter se tem lukam ne more približati nobena tuja ladja, da bi jo nacionalistične ladje popreje ne pregledale. Enako stroga kontrola se bo sedaj izvedla nad lukami Malaga, Cartagena, Valencia in ostalimi lukami ob katalonski obali. Doslej sta kontrolirali luke v Sredozemskem morju dve križarki, in sicer »Canarias« in »Almirante Servera«. Te dni se jima je pridružila velika križarka »Baleares« in mnogo trgovskih ladij, ki so bile v pomorskih bazah Perol in Cadix oborožene in spremljene v pomožne vojne ladje. To je dovolj, da brodovje burgoske vlade lahko s sodelovanjem svojih številnih podmornic izvede popolno kontrolo in prepreči nadaljnjo dobavo orožja rdečim četam v Španiji skozi luke v Sredozemskem morju.

Prizadevanje Anlieie:

Vse štiri velesile naj stražijo Španijo

London, 24. novembra, b. Po informacijah iz angleških merodajnih krogov gledata tako Rim kakor Pariz z največjim strahom na razvoj razmer v Sredozemskem morju zaradi dogodkov, ki so se v zadnjem času zgodili v Španiji, predvsem pa na morju ob katalonski obali. Italijanski poslanik v Londonu Dino Grandi, ki se je pravkar vrnil iz Rima in ponovil znano izjavo italijanske vlade, da Italija nima namena zasesti niti enega dela španskega ozemlja in se tudi ne namerava vmešavati v status quo na Balearskih otokih. Priznanje vlade generala Franca po Italiji še ne pomeni, da hoče Italija nuditi materialno pomoč nacionalni vladi

v Burgo, temveč pomeni njeno priznanje le moralno pomoč nacionalnim silam v Španiji.

Angleška vlada nima razloga, da dvomi v iskrenost italijanskega stališča in v absolutno voljo francoske vlade, da skupaj z britansko vlado storita vse za ohranitev nevtralnosti v španskih zadevah. S tem je že dala jamstvo, da se bo nevtralnemu odboru v Londonu posrečilo, da prepreči vsako vmešavanje od zunaj, kajti če bodo angleške vojne ladje v španskih vodah izvajale strogo kontrolo nad ladjami, isto pa bodo stori e bržkone tudi Francija, Italija in Nemčija, potem ni nobenega dvoma, da bo nadzorstvo učinkovito in da se bo preprečilo nadaljnje tihotapstvo vojnega materiala obema vojskujočima se strankama. V londonskih političnih krogih so prepričani, da samo sodelovanje Anglije, Francije, Italije in Nemčije, ki je določeno z londonskim nevtralnim paktom, lahko jamči za strogo izvedbo tega pakta in torej lahko zagotovi mir ne samo v Sredozemskem morju, temveč tudi v vsej Evropi. S pomočjo brodovja 4 velesil se bo lahko uspešno izvedla kontrola nad španskimi lukami.

Francove vojne ladje ustavile norveški transport

Tenerifa, 25. nov. AA. (Havas). Tukajšnji radijski klub poroča, da so nacionalne ladje ustavile pred Barcelono neko norveško ladjo. Ugotovljeno je, da je ladja prepeljala doslej več prevozov municije za marksiste in da so jo nacionalna letala že opetovano opazovala. Zaradi tega so nacionalne oblasti ladjo zaplenile. Nacionalne pomorske sile so ustavile tudi neko grško ladjo, ki je prevažala municijo. Pravijo, da je treba računati z bližnjim napadom nacionalnih pomorskih sil na Barcelono in Valencijo. Nacionalne pomorske sile pazijo tudi na Gijon. Pravijo, da so generala Mialo na zahtevo arhivistov odpoklicali in mu odvzeli poveljstvo madridske obrambe.

Angleška mornarica odplula iz Malte

London, 25. nov. AA. Odtod je krenilo več podmornic v spremstvu matične ladje »Cyclops«. Ni izključeno, da bodo ladjo spremljale v Španijo. Križarka »Galatea« je takisto krenila iz Malte v Španijo s tretjo flotiljo rušilcev. Ladje bodo nadomestile križarko »Aretuzo« in prvo flotiljo rušilcev.

Mornariško ministrstvo pa uradno demantira časopisno vest, da je matična ladja za podmornice in s štirimi podmornicami krenila z Malte v španske vode.

Vihar, ki je divjal na letališču v Halfaru je poškodoval 20 letal matične ladje »Glorious«. Vihar je uničil tudi tri hangarje. Dva vojaka sta ranjena.

Sestanek med sovjetskimi poslanikom Majskim in Kaganom, ter angleškim zunanjim ministrom Edenom je trajal eno uro. Razpravljali so v prvi vrsti o položaju v Sredozemskem morju.

Za pol milijarde novih bonov

Belgrad, 25. novembra. Finančni minister je dal danes tole izjavo novinarjem:

Kakor je že objavljeno, je ministrski svet sprejel 23. t. m. uredbi, ki pooblašča finančnega ministra, da poleg že izdanih državnih blagajniških bonov po uredbi z dne 2. januarja t. l. v znesku 500 milijonov Din lahko plasira novo izdajo v višini 500 milijonov Din. Tako se celotni znesek blagajniških bonov, ki smejo biti v obtoku, poveča na eno milijardo Din.

Namen emisije teh bonov je ostal isti, kakor ga je določila prvotna uredba. Boni bodo tudi v bodoče služili oživljanju narodnega gospodarstva, izplačilu prejšnjih državnih obveznosti in krepitvi gotovine glavne državne blagajne. Zato finančna sredstva, ki jih bodo državni blagajni dobavili, ne bodo služila za kritje rednih izdatkov državnega proračuna. V ostalem je pa, kakor se je javnost že mogla prepričati iz podatkov državnega računovodstva, naš državni proračun zadovoljiv, ker se po zaslugi realnega proračuna dosežajo letos proračunski dohodki zaradi nekoliko zboljšanja konjunktura tako, kakor smo pričakovali, v proračunu izdatkov se pa izvaja razumno varčevanje.

Emisijo nove tranše državnih blagajniških bonov smo izdali zato, ker je javnost prvih 500 milijonov v celoti in brez težkoč vpisala. Pogoj, pod katerimi se je vpisal prvi del tega kratkoročnega posojila, so znani. Doslej so obstajale tri vrste teh bonov: s trimesečnim rokom in 4 % obrestmi, s 6 mesečnim rokom in 4.25 % obrestmi, z 12 mesečnim rokom in 4 in pol % obrestmi. Obresti se izplačajo vnaprej netto in so proste vse vrst davat. Emisijski tečaj je al pari. Vrednost posameznih kosov se giblje med 500 in 10 milijonov Din. Papirji uživajo pupilarno varnost in se sprejemajo v varščino po nominali.

Izdajanje in polnilo blagajniških bonov se bo vršilo po Narodni banki in njenih podružnicah. Pri vpisovanju posredujejo Poštna hranilnica in Državna hipotekarna banka. Lastnik bonov ima možnost, da po potrebi vsak čas po zelo ugodnih pogojih eskontira svoje bone pri Poštni hranilnici in Državni hipotekarni banki. Boni ne kontirajo na borzi.

Celotni postopek in načini plačila za novo tranšo blagajniških bonov ostanejo isti kakor po dosedanjim. Samo po sebi se razume, da bodo boni tudi v bodoče popolnoma prostovoljni. Uredba z dne 23. t. m. uvaia kot novo-tip bonov z dospelostjo dveh let. Ti boni bodo nosili 5 % obresti, takito plačljivih vnaprej, in bodo deležni vseh ugodnosti, ki velja o že za dosedanje bone.

To vrsto bonov smo uvedli na izrečno željo raznih gospodarskih krogov.

Po vsem povedanem omenimo državni blagajniški boni popolno varnost in ugoden način naložbe gotovine tako za banke, kakor za večja gospodarska podjetja in za zasebnike. Likvidnost tega papirja je popolnoma zagotovljena s točnim izplačilom v dolo enem roku (ki ga izvrši Narodna banka), in z zagotovitvijo eskonta pred zapadlostjo pri omenjenih dveh velikih državnih bankah.

ki upravičeno mživata največje zaupanje vsega našega gospodarstva. Razen tega pa nosijo ti papirji v današnjih razmerah na denarnem trgu ugodne obresti. Občinstvo je že imelo priložnost prepričati se v praksi, da je Narodna banka te bone zmerom točno v roku zapadlosti izplačevala in zato zadosti pozna vse ugodnosti teh papirjev. Zato sem prepričan, da se bo krog interesentov za takšno naložbo, ki zares pomeni gotovino, še bolj razširil, zlasti če vemo, da imajo takšne bone druge države — vzor te državne finančne ureditve — že 10 letja in da vrše kar najkoristnejšo vlogo tako za državno blagajno samo, kakor tudi za narodno gospodarstvo sploh. Londonsko bančno tržišče deluje pretežno s to vrsto vrednostnega papirja. Povprečni letni znesek bonov angleške narodne banke, ki se nahaja v obtoku, cenijo na 900 milijonov funtov, to je v našem denarju več sto milijard Din. Naposled naj glede na to, da to pot izdajamo tudi dveletne blagajniške bone, posebno naglasim, da naložba denarja v te papirje ne pomeni prav nikakega denarnega tveganja, ker je kraljevska vlada trdno odločena ohraniti stabilnost narodne valute, ki je neobhodna osnova gospodarski izgradnji države.

Sladkor za vinski mošt

Belgrad, 25. nov. AA. Na predlog finančnega ministra je ministrski svet izdal uredbi o podeljevanju sladkorja brez plačila državne trošarine za vinski mošt. Uredba se glasi:

Cl. 1. Za vinski mošt izdelka 1936 se sme dati sladkor brez plačila državne trošarine v svrhu povečanja sladkorja v moštu. Ta sladkor je prost tudi banovinske in občinske trošarine. Sladkor mora biti denaturiran.

Cl. 2. V ta namen se lahko nabavi sladkor brez plačila trošarine samo iz državnih sladkornih tovarn ali iz skladišč teh tovarn, ustanovljenih v ta namen.

Cl. 3. V smislu določb čl. 2. zakona o vinu in čl. 4. pravilnika za izvršitev vinskoga zakona se lahko dovoli nabava sladkorja brez plačila trošarine za dodekate vinskemu moštu v količini največ 4 kg sladkorja na 100 l vinskoga mošta.

Cl. 4. Dovoljenja za izdajanje sladkorja brez plačila državne trošarine, za slajenje vinskoga mošta bo izdalo pristojno finančno ravateljstvo.

Osebnosti

Belgrad, 25. nov. m. Za profesorja IV-2 na državni trgoveški akademiji v Ljubljani je napredoval dr. Blaž Svetelj, profesor V. skup. iste akademije. Prestavljen je za višjega veterinarskega pristava kovačškega okraja Vekoslav Stibler, višji veterinarski pristav gradjanskega okraja.

Gradjanski v Angliji

London, 25. nov. b. Westham United : Gradjanski 1 : 0 (1 : 0).

V Vevčah odpovedano 87 delavcem

Boj za ohranitev kolektivne pogodbe

Delavstvo papirnic Vevče, Goričane in Medvode se nahaja v boju za ohranitev kolektivne pogodbe, proti znižanju dosedanjih mezd in proti odpustu delavstva.

V zadnjih letih med delavstvom ni bilo večjih gibanj. Z zadnjo kolektivno pogodbo pred leti si je vevško in medvodske delavstvo ustvarilo kolikor toliko znošen in ustaljen položaj. Lansko leto se je pogodba obojestransko avtomatično podaljšala. Letos pa je vodstvo podjetja čutilo potrebo kolektivno pogodbo, ki nateče s 1. decembrom t. l., odpovedati, ter je predložilo nekaj novega, kar je za delavstvo nesprejemljivo, ker se nanaša tudi na znižanje plač. Delavstvo je po svojih zastopnikih predložilo svoje zahteve ter se vrše že delj časa pogajanja. Med tem pa je pretekli teden bilo odpovedano 87 delavcem iz poljske in dobrujske občine. Odkar je vevška tovarna racionalizirana ter je začela obratovati z modernimi stroji, je padlo število zaposlenega delavstva od 600 na 500. Podjetje navaja kot vzrok za odpust ustavitve papirne stroja v »Janeriji«, ki je obratoval že od leta 1855, pri tem obljublja, da bo po potrebi mlajše delavce nazaj vzela — kar pa je, kakor nas uči izkušnja, malo verjetno, ker že leta na sprejemajo na izpraznena mesta umrlih ali odšlih novih moči. Redki pridejo nazaj tudi po odsluženju kadrovskega roka. Enako pa je tovarna v vseh obratih odpravljala službo vsem nad 60 let stari delavcem in delavkam. dasiravno so ti 60 letni še delavski moči. — Razumemo, da ti s svojim 40—45 letnim službovanjem nimajo več tiste fizične moči, ki jo danes kapitalistični »Treibsystem« terja od delavca. Na nenasitni moloh hoče vedno nove mlade moči.

Delavstvo sicer pod pritiskom današnjega krivičnega reda sprejema ta ukrep podjetja — ki ni osamljen v naših tovarnah — in je tudi v Vevčah že udomačen — zahteva pa, da se tem zgoranim in od dela upravljenim da primerna pokojnina. — Enega teh odpuščenih, tovarnika Veretika, smo že te dni položili v grob. Ta ukrep je ena od razlogov, ob kateri so običljivi pogajanja, ki se vlečejo že cele mesece in se zdi, da se namenoma zavlačujejo tja do 1. decembra, ko bo nastopilo ex tunc stanje.

Delavstvo je razburjeno in je na nedeljskem shodu po poročilih svojih zaupnikov o poteku po-

gajanj naročilo svojim zastopnikom, da vztrajajo pri svojih upravičenih zahtevah. Položaj je napet. Podjetje se brani ugoditi delavstvu, izgovarjač se, da je padla konjunktura in da zaradi carinske nezadostno zaščitenega uvoza trpi naše domače blago.

Delavstvo pa ve, da izkazuje bilanca preteklega leta kljub težkim milonom ki jih je podjetje investiralo, še precej dobička, ki so ga razdelili med delničarje, in da so pri podjetju gospodje s 30 tisoč dinarji mesečne plače, in da ne bodo niti podjetje niti delničarji preveč oškodovani, če se ugoditi upravičenim delavskim zahtevam in se tako zopet ustvari vzajemno sožitje, ki je predpogoj za procvit podjetja.

*

Vevška podružnica Zveze združenih delavcev v Ljubljani nam je poslala v objavo sledečo resolucijo:

»Odbor podružnice Zveze združenih delavcev pri Dev. Mar. v Polju je razmotril na svoji širši seji 22. nov. t. l. položaj delavstva papirnice v Vevčah ter je z ozirom na pogajanja za kolektivno pogodbo in odpust delavstva sklenil, da solidarno da povzarka v naslednji izjavi:

1. Pogajanja za kolektivno pogodbo, ki se zavlačujejo, naj se čim prej zaključijo, da bo delavstvo končno na jasnem s svojim položajem.

2. Odpust delavstva naj se prekliče, ker za odpust ni zadostnega razloga.

3. Ko pa je stvarno nastala upravičenost kake redukcije, naj se preskrbi, da privadeti ne bodo ravno z nastopom zime brez vseh sredstev.

4. Odbor poziva merodajne faktorije, predvsem bansko upravo, da stori potrebne korake, da se končno uredi položaj papirniškega delavstva, da ne bo vedno visel nad njimi Damoklejev meč.

5. Poziva se centralni odbor ZZZ, da posveti vso pažnjo razmeram v vevški papirnici, posebno odposlanstvo našega pokreta naj se takoj zgleda pri merodajnih činiteljih in da povzarka točkam 1., 2. in 3. te izjave.

S tem izjavlja odbor tukajšnje podružnice ZZZ, da bo pazno sledil in stal na straži nadaljnjemu razvoju ureditve razmer papirničarjev Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode.

Pri Dev. Mar. v Polju, 22. novembra 1936.

Vakonik iz Šmartna pri Litiji - ustreljen v Bilbau

Menda vsi listi v Jugoslaviji so te dni objavili novice, da so v Bilbau na Španskem rdeči usmrtili bivšega avstroogrškega konzula Vakonička, ki je bil baje Jugoslovčan. Čitateljem moremo o tem slučaju to-le sporočiti: Pravo ime tega moža je Wakonigg. Bil je sin nekdanjega trgovca v Šmartnem pri Litiji. Dasi je bil slovenskega porekla in je živel med Slovenci, je bil hudo nemškega duha in vnet širitelj vpliva »Südmärker«. Studiral je kemijo v Gradcu in je bil aktiven član burševskega društva »Allemania«, v počitnicah pa je praktičiral v topilnici v Litiji s

tovarišem-kemikom, sedanjim vpokojenim in v Celju živečim dr. inž. Viktorjem Jeločnikom. Skoro petnajst let pred vojno je odšel v Španijo, kjer je prevzel vodstvo neke topilnice svinca. Postal je tudi honorarni avstroogrški konzul, ko se je bil osamosvojil in bil lastnik neke tovarne v Bilbau. Konzul avstrijske republike v Bilbau pa ni bil, kajti mala država tam nima zastopstva. Če mož ni optiral za Avstrijo ali če ni sprejel španskega državljanstva, je bil po svojem rojstnem kraju menda res še naš državljan.

Nov paviljon na Studencu

Ljubljana, 26. nov.

V letošnji jeseni gradi banovina pri štirih bolniških zavodih precejšnjo poslopja, ki bodo v marsičem odpravila dosedanja hudi stiski v naših bolnišnicah. Tako se gradi samostojen paviljon v Mariboru, prizidek kirurškemu oddelku v Ljubljani, paviljon na Studencu ter se razširja bolnišnica v Ptuj. Za zgradbo opazovalnega oddelka za moške na Studencu, ki bo z vso opremo stal okrog 3 milj. din, je bilo namenjenih za težaška, betonska, mizarjska, železobetonska, tesarska, krovna in kleparska dela skoraj 2 milj. din. Gradbeno podjetje Mavrič je izločilo to zgradbo in je 21. septembra začelo z izkopavanjem temeljev. Paviljon je prizidan dosedanjemu staremu oddelku za nemirne moške bolnike in bo v prvi vrsti služil razbremenitvi tega starega oddelka, ki res ni več primeren. Po dveh mesecih pridnega dela je zrastle stavba do strehe in v tork popoldne so delavci zabetonirali zadnji strop v drugem nadstropju. Ob tej priložnosti je gradbeni gospodar, v tem primeru umobolnica, pridelil vsem delavcem prirčen likof. Upravnik umobolnice g. dr. Gerlovič se je v družbi g. primarija dr. Kamina prisrčno zahvalil vsem delavcem za predno in vestno delo, ki je omogočilo, da je stavba tako hitro prišla pod streho.

tudi velika delavnica in posebna razsežna dvorana za skioptična predavanja. V to dvorano vodi poseben vhod, tako za gledalce, kakor tudi v posebej oddeljeno projekcijsko kabino. Tako bodo bolniki posebno v zimskem času mogli prihajati iz različnih oddelkov skozi posebni vhod v dvorano, kjer bodo našli s predavanji dokaj razvedrila.

Ker je podjetju Mavrič in pridnosti delavstva uspelo — delalo je okrog 100 delavcev — da so spravili razsežni paviljon še pred zimo pod streho, je popolnoma upravičeno upanje, da bo zgradba mogla biti izročena svojemu namenu že prihodnjo jesen. Čez zimo s bo zgradba temeljito presušila, nakar bodo spomlad metali zidove, zgradili potrebne instalacije in naročili vso opremo. Ker so tudi za vse te dobave denarna sredstva na razpolago, prav gotovo ne bo nastala nakakršna zamuda. Umobolnica je dobila s sedanjim opazovalnim oddelkom še drugo drugo sodobno zgradbo, vendar ne smemo pozabiti, da s tem potrebe Studenca še niso izpolnjene. V čim krajšem času bo namreč treba misliti na popravilo obeh starih oddelkov, ki se naslanjata na nova paviljona in ki po svoji notranjosti popolnoma nalikujeta ječam. Notranja razdelitev teh dveh starih oddelkov je popolnoma zastarela, ker sta obe zgradbi razdeljeni na posamezne celice. Najprimernejše bi bilo, da se vse te celice odpravijo, s čimer bi se pridobil prostor za tako nujno potrebne opazovalne oddelke na novo sprejetih bolnikov. Končna ureditev umobolnice na Studencu torej še ni rešena, čeprav bo s to zgradbo nujnihih nedostatek odpravljen. Vse dosedanje preureditve ne zadostajo resničnim potrebam za zdravljenje duševno bolnih. In izvršitvi te naloge bodo morala biti posvečena prihodnja leta.

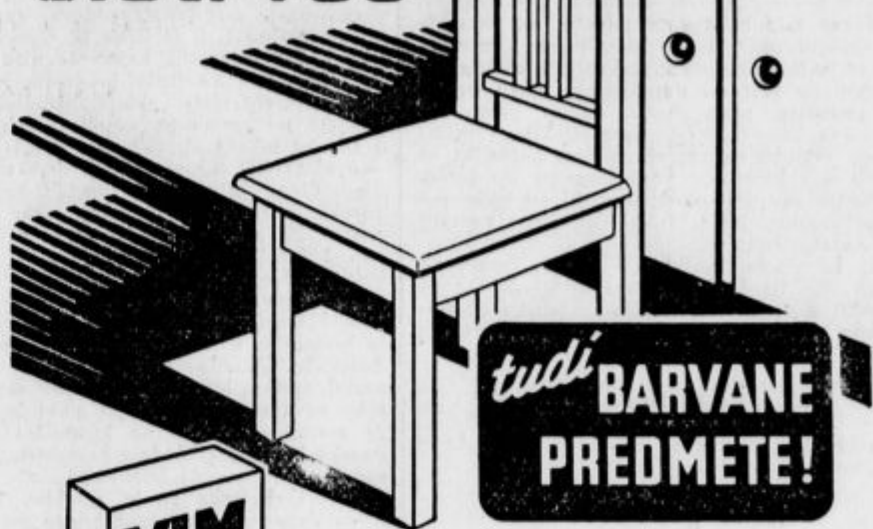

Pogled na glavno fasado novega opazovalnega oddelka na Studencu

Sedaj dograjeni prizidek je širok nad 14 m in dolg 56 m, visok pa 16 m. Vsa stavba je podkletena in enonadstropna. Ima pa precejšen nadzidek v drugem nadstropju, kjer bo stanovalo strojniško osebje. Načrte za prizidek je napravil po zamisli dr. Divjaka banski tehnični svetnik ing. Otahel in predstavlja zgradbo nad vse posrečeno rešitev. — Stropnišče v sredi paviljona deli glede na nadstropja poslopje v štiri oddelke. V vsakem oddelku je skupna spalnica s pripadajočimi kopalnicami in pritliklinami, nato dnevna soba, izolirna soba in soba za razrednike. Veranda je skupna za oba oddelka v istem nadstropju. Seveda ne manjka v zgradbi manjših sob za zdravnike, pisarne, sob za preiskave in operacije ter čašnih kuhinj. V kleti bo nameščena sodobna kotlarna za osrednjo kurjavo s pripadajočimi skladišči. Posebnost te kurjave bo v tem, da bo zgrajena v dveh samostojnih sistemih tako, da bo eden grel vodo za radiatorje, drugi pa vodo za kopalnice. V kleti je

VIM

čisti vse

tudi **BARVANE**
PREDMETE!

Ker odpravi Vim tako prizanesljivo nesnago, je posebno dober tudi za čiščenje barvanih in lakiranih predmetov vseh vrst, kateri — ako se čistijo z Vimom — ostanejo dolgo kot novi.

Obč. volitve v litijemskem okraju

Za občinske volitve, ki bodo v nedeljo 6. decembra je JRZ postavila že povsod svoje liste, medtem ko »zdrušeni« nasprotniki do danes nikjer še niso mogli skupaj spraviti potrebnih podpisov in zbrati kandidate.

V občini Šmartno pri Litiji je postavljena lista JRZ z nosilcem g. Nacetom Rusom, domačinom in kapitanom v p. Nasprotniki so se njegove kandidature tako ustrašili, da so sklenili na sestanku pri Robavu vreči puško v koruzo ter ne bodo sestavili prav nobene liste.

Isto velja za občino Dole pri Litiji, kjer je vložena samo lista JRZ z nosilcem posestnikom Zupanom Francetom iz Sela. Tu so naši načelni nasprotniki tekmo JNS diktature splahneli in ne pomenijo prav nič več.

V novo ustanovljeni občini Mlinje-Kandriše je postavljena tudi samo lista JRZ s posestnikom Ivanom Zajcem, p. d. majorjem, na čelu. Maloštevilni nasprotniki, bivši samostojneži, se še niso po polomu njihove politike preorientirali, so izjavili, da ne bodo volili našo JRZ listo.

V Kresnicah je postavljena JRZ lista z dosedanjim županom posestnikom Kokaliem Francetom. V tej občini, kjer je še nekaj JNS-arjev, pritiska znano ljubljansko vodstvo zelo močno na nje, da bi vložili opozicijsko listo, računajo namreč na »nezavednost« našega delavstva. Le v tej ob-

čini se je pojavil v volilni borbi v temnem mraku g. poslanec Milan Mravlje, da je svoje ljudi bodril in tolažil. Pa tudi to ne pomaga, ljudska metla neusmiljeno in temeljito pometa. Tako bo tudi 6. decembra v Kresnicah.

Za občino Polšnik, kjer je JNS za časa svoje samoblasti delala največje krivice, razdore med ljudstvom, zapirala, preganjala kmečke ljudi, je postavil JRZ listo naš Tori Anton. posestnik in kovač iz Spodnjih Tep. V tej občini bodo vsi združeni nasprotniki prešli zaslužno plačilo za njihove grdobije, s katerimi so v petih letih osrečevali ljudstvo poljske občine. — Tamkajšnje učitelstvo se sicer zelo trudi, da bi postavili tudi opozicijsko listo, pa bo menda ves trud in napor zastonj, ker zmagala na Polšniku bo prav temeljita.

Isto velja za občino Sv. Križ pri Litiji, kjer je vložena dosedaj le JRZ lista z nosilcem posestnikom Rainierjem Jožefom iz Morav. Tudi v tej občini se zama trudijo nasprotniki s svojo listo. Dokazano je namreč že, da so podpise za svojo listo sami potvorili, večina podpisnikov pa je svoje podpise že preklecala na sodišču v Litiji, tako, da pri najboljši volji ne bodo mogli vložiti svoje pravilno urejene kandidatne liste.

Z eno esedno, vseh 6 občin litijskega sodnega okraja, ki imajo občinske volitve 6. decembra, bo pomedlo z ostanki JNS in drugih stranic, naša zmagala bo v litijemskem okraju tako odlična in odločilna, da bodo s tem dnevom prešle prav vse občine litijskega okraja v roke slovenskega ljudstva, ki je kompaktno organizirano v JRZ.

Vinska razstava in sejem v Ormožu

Kletarsko društvo v Ormožu, r. z. z. o. z., priredi dne 15. decembra 1936 v Ormožu vinsko razstavo, združeno z vinskim sejmom.

Letošnji pridelek ormoško-ljutomerskih gorci je sicer kvantitativno majhen, kvalitativno pa prav dober ter povečini celo prekaša lanskega. Razstava bo nudila izčrpen pregled kakovosti in razpoložljivih količin ljutomerskih vin ter bo tako za gostilničarje kakor za vinske trgovce važen informativen činitelj. Ker so cene letošnjim ljutomerskim vinom pri prav dobri kakovosti pridelka zelo umerjene, zaloge pa majhne, je pričakovati na sejmju živahne kupčije. Radi letošnje zgodnje trgatve bodo nova vina do 15. dec. že lepo razvita in dozorela.

Ustmene prijave razstavljalcev se sprejemajo vsak dan v pisarni Kletarskega društva, na razpolago so pa tudi posebne prijavnice, katere se na zahtevo dopolnježe vsakomur po pošti. Rok za vlaganje prijav je do 5. decembra.

Kakor je lanskeoletna s sejmom združena vinska razstava v Ormožu izredno uspela, je upravičeno upanje, da tudi letos ne bo zanimanje tako vinogradnikov kot interesov kupcev za to važno gospodarsko prireditev nič manjše.

Sam zakrivil svojo smrt

Maribor, 25. novembra.

Iz Šmartna pri Slov. gradu nam poročajo o tragičnem dogodku, ki se je odiral minulo nedeljo v Legnu. Popoldne se je zbralo v Rotovnikovi gostilni več fantov, med njimi sta bila tudi 25letni Maks Potočnik, žagar iz Dovž, ter Cestnik Maks. Med Cestnikom in Potočnikom se je vnel prepir, ki je trajal ves večer. Proti polnoči je Potočnik videl, da se Cestnik vedno bolj razvema, pa se je začel odpravljati proti domu, da bi se izognil morebitnemu pretepu. Takrat pa je Cestnik zavihal rokave ter rekel pred vsemi gosti: »Al grem v špitar, v arest, ali pa bom mrtev.« Potočnik je takoj po teh besedah odšel iz gostilne, za njim pa je skočil Cestnik, da bi ga pretepel. Med tem časom pa se je že Potočnik oborožil zunaj s cepinom, ki ga je našel v gostilničarjevi orodni shrambi. Ko je prišel k Cestniku s cepinom v rokah, ga je Potočnik udaril s cepinom po glavi ter ga prevrnil po tleh. Cestnik je običajen nezvesten. Potočnik je poklical ostale goste iz gostilne na pomoč, sam pa je odšel spat. Cestnika so prenesli v gostilno, ga spravili potem še v bolnišnico, kjer pa je naslednjega dne zaradi strte lobanje umrl. Potočnik se je sam prijavil ter je po zaslišanju priznal orožnikovo dejanje, zagovarjal pa se je s silobranom. Pokojnega Cestnika slikajo vse priče kot izredno prepirljivega pretepača.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef« grančice.

Žaloigra dveh mladih ljudi

Maribor, 25. novembra.

Pred tednom dni je pretresla mesto vest o žaloigri, ki se je pripetila na železniškem tiru v gozdu pri Studencih. Pod jutranji koroški vlak se je vrغل mlad, jedva 19letni tekstilni delavec Franc Zumer ter obležal na progi z odrezanimi nogami. V bolnišnici so ga prepeljali še pri zavesti, zaradi izgube krvi pa je kmalu umrl. Komaj so v javnosti zamrle govorice o tem tragičnem dogodku, že je jo pretresla nova zla novica: na istem mestu in pod istim vlakom je zadela slična usoda mlado, tudi 19letno tekstilno delavko Ano Karnekar iz Kotnikove ulice 6 v Studencih, ki so jo našli na progi z odrezanimi nogami. — O ozadju žaloigre obeh mladih ljudi smo doznali sledeče:

Zumer in Karnekarjeva sta bila zaposlena v tekstilni tovarni Zelenka & Comp. kot delavca. Oba sta bila doma iz Studencev ter sta skupaj hodila na delo. Fant se je zagledal v svojo tovarišico ter ji tudi večkrat svojo naklonjenost očito pokazal, dekle pa zanj ni hotelo ničesar vedeti. Odkljak ga je in to je bilo najbrže vzrok, da je Zumer šel pod vlak. Po Zumerovi smrti niso opazili na dekletu nobenih izprememb. Nasprotno, vse dni je bila še bolj vesela in razposajena, da jo je oče celo nekoč pokaral, češ da bi morala kazati več resnosti, ko vidi, da si je rade nje Zumer vzel življenje. Vsa razposajenost pa je bila, kakor kaže sedaj usodni korak dekleta, samo

zunanj videz, v resnici pa je dozoreval v njej strašen sklep. Karnekarjeva je zaposlena v tovarni v popoldanskih urah. Kljub temu pa je danes jutraj vstala istočasno, kakor njen oče — ob pol-šestih. Ko jo je oče vprašal, zakaj vstaja, je dekle odgovorilo, da je zamenjala z neko tovarišico delo ter bo odslej hodila v tovarno že zjutraj. Kmalu se je poslovila od doma, poprej pa je še pustila na mizi listek papirja, na katerem jemlje slovo od svoje matere. Potem je odšla v studenški gozd na mesto, kjer je bil poveljen Zumer, ter pričakala jutranji vlak, ki vozi na Koroško. Kolesa so ji odrezala obe nogi nad kolonom — natančno na isti način, kakor je bil poškodovan Zumer. Ljudje, ki so šli ob progi, so jo našli še pri zavesti. Reševalci so jo nemudoma prepeljali v bolnišnico, kjer se trudijo, da bi jo ohranili pri življenju, kar bo pa zaradi velike izgube krvi težko. Dekle je pri zavesti, o vzrokih svojega dejanja pa ničesar ne pove.

Oba dogodka, ki sta se odigrala na železniškem tiru v studenškem gozdu, sta v svoji veliki tragiki, resen opomin, kako nezdružbo so razmere v vrstah naše delavske mladine. Marksizem, ki se žal zaradi brezbrzičnosti naših strokovnih organizacij se s svojim življ. in svetov. nazorom uveljavlja v vrstah mladih delavcev, rodi take sode, kakor jih kaže gornji primer.

Maribor, 25. nov. Okrog pol 12 je Ana Karnekar izdihnila v bolnišnici radi prevelike izgube krvi.

Drobne novice

Odkritje Sedejevega spomenika v Stični

Vsem, ki so se prijavili, da se bodo odpeljali z avtomobilom na proslavo odkritja spomenika iz Ljubljane v Stično, javljamo, da bo zbirališče za avtomobile v nedeljo jutraj ob pol 8 v Tavčarjevi ulici. Nekaj minut pred 8 odpelje avtomobil na glavni kolodvor, kjer bo sprejel še par udeležencev, ki se bodo pripeljali z gorenskim vlakom ob 8.04. Takoj po prihodu gorenskega vlaka pa bo avtomobil odpeljal proti Stični, kamor prispe še pred vlakom, ki vozi iz Ljubljane ob 7.24. V Stični bo potem avtomobil na razpolago tudi onim, ki se pripeljejo z vlakom, od kolodvora pa do samostana. Vodja skupine posetnikov, ki se bodo peljali z avtomobilom, bo g. Tone Kos, čigar navodil naj se nadalje tudi drže.

Cena za avtomobil — kot je bilo že rečeno — ca 18 Din tja in nazaj. Vsi ostali pa, ki se bodo vozili z vlakom, naj kupijo nedeljsko izletniško vozno karto, ker naša prošnja za četrtinsko vožnjo še ni rešena in najbrže tudi ne bo.

Koledar

Četrtek, 26. novembra: Silvester, opat; Leonard P., spoznavalec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v torek zvečer mirno v Gosposu zaspala gospa Marija Turk, soproga galskega staroste in bivšega gerenta ljubljanskega g. Josipa Turka. Bila je zelo blaga žena, predvsem jo je odlikovalo usmiljeno srce do revežev in vseh pomoči potrebnih. Pogreb bo v četrtek ob 3 popoldne iz hiše žalosti na Vidovdanske cesti 3 na pokopališče pri Sv. Križu, kjer bodo zemeljske ostanke blage pokojnice položili v družinsko grobnico. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim naše globoko sožalje!

† V Ljubljani je včeraj jutraj umrla v 80. letu starosti gospa Neža Vdovič. Pokopali jo bodo v petek ob 2 popoldne. Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Izpit za strokovno učiteljico na šolah za manj nadarjene otroke je te dni opravila v Belgradu učiteljica gđ. Milica Kezele iz Ljubljane. Čestitamo!

Vsakemu ni mogoče iti v kopališče.

vendar

more vsak žrtvovati Din 100.— (20—25 velikih steklenic) ter mesec dni biti mesto druge vode našo znamenito

RADENSKO z rdečimi srci!

— Jubileji naših prijateljev. Pod to rubriko smo pričeli v vsaki nedeljski številki objavljati kratke vesti o jubilejih naših prijateljev in naročnikov. Od mnogih naših čitateljev, neredko tudi od slavljencev samih, smo dobili nasvete, naj pisanje o jubilejih sploh opustimo ali pa čim bolj skrajšamo. »SLOVENE« bo odslej jubilarne na kratko omenjal v vsaki nedeljski številki. Upamo, da smo s tem ustregli ogromni večini naših naročnikov in da nam tega tudi naši jubilarji ne bodo zamerili. Vsi večji in resnejši listi delajo tako in prav je, da se jim pridružuje tudi »Slovenec«.

— Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani razpisuje mesto asistenta pri kemičnem inštitutu. Kandidati morajo biti diplomirani kemiki tehniške ali filozofske fakultete; obvladajo naj poleg državnega jezika še kak drugi svetovni jezik. Pod enakimi pogoji imajo kandidirati, ki so že službovali v kakem kemičnem inštitutu ali imajo prakso v kemični industriji, prednost. Prošnje, opremljene s prilogami po predpisih § 3 in 4 uradniškega zakona, je vložiti na rektoratu univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani najkasneje do 10. decembra 1936.

— Vremenska napoved: Evropa: Ves evropski kontinent pokriva plast hladnega ozračja, ki je prišlo iz Rusije in Sibirije. Jasno vreme samo v primorskih predelih južne Evrope. Oblačno in megleno, a brez dežja v vseh ostalih predelih. Sneži nekoliko v območju Črnega in Baltskega morja. Mraz vlada po vsej Evropi razen v primorskih krajih. Najnižja temperatura nad severno Skandinavijo —15 stopinj. — Jugoslavija: Jasno v primorskih in južnih krajih. V ostalih predelih prevladuje oblakno in megleno, a brez dežja in snega. Temperatura je precej padla. Najnižja je v Kalinoviku —8, najvišja v Ercegovem +14 stopinj. Napoved za državo: Oblakno in megleno vreme v notranjosti države. V Primorju jasno. Temperatura se bo spremenila.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Prepovedan tisk. Z odlokom notranje ministrstva je prepovedano uvažati v našo državo in razširjati v njej list »Deutsche Volkszeitung«, ki izhaja iz Pragi.

— Ura sumljivega izvora zaplenjena ciganom. Orožniška postaja v Lukovici je zaplenila pri ciganih Levakoviču Mirku in Stefanu srebrno moško žepno uro, ki je spredaj brez pokrova, zadaj pa ima kovinast in srebrn pokrov. Spredaj nosi ura napis znamke »Lancv« ima arabske številke okrog letih pa venec z rdečimi in zelenimi rožicami, a pod kazalcem je venec iz enakih cvetic. Na zunanji strani spredaj in zadaj, ter na pokrovu zunanje strani so utisnjene cvetlice in okrasje. Ura ima na notranji strani številke in 15. Poleg tega je na uri vrezano in sicer na notranji strani pokrova: V. B. 17-9-36. To je vrezal urar, ki je to uro septembra meseca popravil. Cigan trdi, da ima uro že tri leta in da jo ni imel še nobenkrat nikjer v popravilu, kar se ne strinja z navedenim. Poleg ure je srebrna verižica z malimi ploščatimi členki in obsek iz srebra, ki predstavlja konjsko glavo, katera ima spodaj zelenkast kamen kot podstavek. Lastniki te ure naj se zgledajo na orožniški postaji v Lukovici ali v Domžalah, ker je ura gotovo nekje ukradena.

— Zanimiva razprava. Društvo za zaščito interesov vlagateljev bivše avstrijske poštne hranilnice s sedežem v Ljubljani obvešča svoje člane, da je vložilo tožbo v mesecu oktobru t. l. pri ljubljanskem okr. sodišču proti državnemu zakladu kraljevine Jugoslavije in poštni hranilnici v Belgradu zaradi neizplačanih vlog za l. skupino društvenih članov in je razpisana tožadna razprava za dan 15. decembra t. l. O izidu te razprave bomo poročali. Vsi vlagatelji, kateri še niso člani društva in reflektirajo na izplačilo svojih vlog, naj takoj javijo svoje terjatve podpisaneu društvu in naj pošljejo po pošti nakaznici za vsake 100 Kron 1 Din za tekoče stroške, ker društvo ne jamči za »ne vlagatelje, ki niso člani društva, za izplačilo vlog. Člani, ki se niso plačali gori navedenega zneska, poravnajte to takoj, sicer ne pridete v poštev. Za eventualni odgovor je priložiti v znak 2 Din, sicer se ne odgovarja. — J. Gantar, t. č. predsednik.

— Domači so ga pretepli. Med 24 letnim Ivanom Piskurjem v Želimlju ter njegovim očetom in bratom je v torek nastal hud spor, baje zaradi dediščine. Beseda je dala besedo, iz prepira je nastal pretep, ki je bil za Ivana usoden. Dobil je tako nevarne poškodbe po glavi in telesu, da so ga morali prepeljati na kirurški oddelk ljubljanske bolnišnice. Zadnjo besedo tega družinskega spora pa bo seveda imelo sodišče.

— Cirkularka ga je zgrabila. 19letnega delavca Janeza Selana iz Ribnega pri Radovljici je v torek med delom zgrabila cirkularka in mu poškodovala levo roko. Selan je moral na zdravljenje v ljubljansko bolnišnico.

— Gonilni jermen je v torek med delom zgrabil 34 letnega delavca Alojzija Štuperja na Homcu pri Kamniku. Raztrgal mu je desno roko nad komolecem.

— Da boste stalno zdravi je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozo, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Esperantski tečaj v Trzinu bo v meščanski šoli. Otvoritev v soboto 28. t. m. ob 19.30.

Ljubljana

! Opozorilo karitativnim organizacijam! Mestni socijalni politični urad sporoča, da bodo tiskovine za božično obdarovanje, čijih nabava je bila sklenjena na zadnji skupni seji, na razpolago organizacijam od četrta 26. novembra t. l. do 11 dalje v Mestnem domu. Vse dobrotelne organizacije naj izpolnijo tiskovine in en izvod vrnejo mestnemu socijalno političnemu uradu do poned. 30. novembra, drugi izvod naj obdrže za se. Prihodnja skupna seja bo objavljena v časopisih.

! IX. prosvetni večer, ki bo v petek 27. t. m. bo posvečen našim izseljencem, do 800.000 naših ljudi živi v inozemstvu, lahke so zveze z njimi. Zato je namen izseljenških večerov in nedelj, da se te zveze čim bolj poživijo. Prosvetna zveza je že več večerov posvetila izseljenškemu vprašanju in vodila že dvoje ekskurzij na obisk v Nemčijo, in Francijo. O naših izseljencih bo torej predaval urednik izseljenškega glasila »Rafaela« g. katehet Jože Premrov. Predavatelj sam je večkrat obiskal naše izseljence v Nemčiji in Holandiji, ter je v najtesnejših stikih z njimi. Predavanje bo opremljeno s skioptičnimi slikami. Predprodaja vstopnic Prosvetna zveza, Maklošičeva cesta 7. Sedeži 3 Din, stojišča 2, za dijakke 1 Din.

! Iz organizacij občinskih uslužbencev. Za predsednika Zveze organizacij mestnih uslužbencev v Ljubljani je bil dne 9. junija 1936 na občnem zboru izvoljen ravnatelj trošarinskega urada Ivan Zupan. Dosedanji predsednik Zveze mag. direktor Jančigaj Franc izvolitve ni mogel več prvteti. Tudi v Zvezi organizacij občinskih uslužbencev in upokojencev Dravske banovine se je izvršila premenba, ker dosedanji predsednik dr. Rudolf Mole izvolitve ni več sprejel. Zato je bil na njegovo mesto izvoljen mag. direktor Jančigaj Franc, ki je pa pred kratkim predsedstvo Zveze odložil in zastopa sedaj Zvezo njen podpredsednik, Kramberger Franjo, uradnik mestnega poglavarstva v Mariboru.

! Instruktorje vestne, zanesljive, vam preskrbi Društvo brezposelnih profesorjskih kandidatov iz vseh svojih članov. Obrnite se pisмено na naslov: Društvo brezposelnih profesorjev kandidatov, Ljubljana, Univerza.

! Kino Kodeljevo igra danes zvečer: »Kdo je morilec?«

! V Ljubljani umrli od 13. do 19. nov. 1936. Čuček Vojko, 28. let, artilj. poročnik v p., Jegličeva cesta 10. Gale Marija, roj. Habičan, 79 let, vdova sprevodn. drž. žel., Rožna dol. c. V/36, Gorishek Ana, roj. Zanoškar, vd. Rožbežnik, 71 let, žena šolskega sluga, Kunaver Franc, 18 let, sin kmetovalca, Dravlje 13. Strajnar Marija, 69 let, kuharica, Japljeva ul. 2, Kos Elizabeta, 69 let, služkinja, Poljanska c. 16. Setina Mirica 1 in pol leta hči, poročnica, Vodmatka ul. 9. Kersogov Agata, roj. Rutnik, 83 let, vdova rudn. poduradnika, Zg. Šiška 253, Payer Alojzij, 64 let, natak, Poljanska c. 31, Kokolj Ivan, 72 let, žel. vlakovodja v p. Malgajeva ul. 15-1, Kavran Ana, 19 let, postrežnica, Poljanski nasip 12, Gorjanc Janez, 14 dni, sin tiskarskega strojnika, Zg. Šiška 221, Zalaznik Franc, 61 let, kamnoseški pomočnik, Zapuže 19, Sever Marija, 76 let, zasebnica, Krakovski nasip 14/1, Persin Leopold, 57 let, mizar pom., Rožna dol. c. IV/8, Pavlin Helena, 62 let, poljska dninarica, Komenda 35, Bernot Milan, 14 let, sin zasebnice, Stranje 11 pri Kamniku, Lakner Matilda, 27 let, žena posestnika, Knežja Lipa 18 pri Kočevju, Erjavce Martin, 34 let, posestnik, Višnja gora 6, Lovrenčič Ernest, 50 let, grafičar, Maribor, Pobrežje, Aleksandrova cesta 12, Zebec Marija 33 let, poljska dninarica, Brezovec 32 pri Ptuj, Vidic Jožefa, 7 let, hči posestnika, Bled 53, Hribar Janez, 44 let, posestnik, Zirovnica 17 pri Cerkljici, Moder Marija, 57 let, žena kočarja, Dolsko 10.

! Fantovski odsek Šetpeterskega prosvetnega društva ima drevo ob 8 sestanku, na katerega je povabljen g. župnik Komarčič.

! Fantovski odsek šetpeterskega prosvetnega društva ima drevo ob 8 sestanku, na katerega je povabljen g. župnik Komarčič.

! Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani priredil XXIV. znanstveni sestanek v poned. 27. novembra ob 18 v predavalnici internega oddelka obve. št. bolnišnice v Ljubljani s predavanjem g. primarija dr. Roberta Blumauerja o Cholenthiasis s kirurškega stališča. Vabljeni vsi g. zdravniki in medicini!

! Češka pianistka Viktorija Strávková, ki bo koncertirala v Mali filharmonični dvorani v petek, dne 27. t. m. je bila že za časa svoje študije na mojstrski šoli klavirskega oddelka praškega konservatorija kot izredni pianistični talent usposobljena in obdaruвана od vseh profesorjev praškega konservatorija, predvsem od njene učiteljice, znamenitega pedagozga Viléma Kurza pa tudi od svojih kolegov. Navedenega je tako naglo, da je redno vsak mesec povečala svoj napredek v umetniški igri pred zbranimi slušatelji praškega konservatorija in njegovega profesorjskega zbora. Na Smetanovih slavnostnih letih 1934 je dobila prvo drž. odličnost, dalje na slavnostni koncertni praznovanju v svetli domovini, na tudi državi v šestem letu. To izredno mladostno bomo slišali jutri v petek 27. ob 8 v Mali filharmonični dvorani. Zalogar nam pa bo Bach-Busonijska, Novaka,

Da bi bili elegantno in trajno oblečeni, to si želite Vi vsi!

In ta želja se Vam lahko izpolni, če kupujete naše blago.

Cene našega blaga za obleke so od 120— do 180— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ KOMPARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

Celje

c Gostovanje ljubljanske drame. V torek zvečer je gostovala v mestnem gledališču ljubljanske drame z Langerjevo »Konjeniško patrolo«, dramo iz življenja čehoslovških legionarjev. Priznati moramo sedanjim upravi mestnega gledališča kakor tudi ljubljanski drami, da je storila s to uprizoritvijo celjskemu gledališkemu občinstvu veliko uslugo. Drama je izredno globoko delo iz življenja čehoslovških legionarjev v Sibiriji in nam dokazuje vse trpljenje bratskih čehoslovških prostovoljcev med svetovno vojno za svobodo.

c Andrejev sejem. V ponedeljek, dne 20. novembra t. l. bo v Celju živinski in kramarski Andrejev sejem.

c Huda nesreča šolarja. Ko je šel 7-letni Kozlevčar Franc iz Zavrha pri Dobrni v torek popoldne v šolo, ga je neki sošolec sunil z mesta v vodo. Kozlevčar je padel 2 m globoko, priletel z glavo na kamen in si prebil lobanjo.

c Umrla je včeraj v bolnišnici 54-letna žena železniškega zvanika v p. ga. Benčič Marija, roj. Mezgec, stanujoča na Sp. Hudinji. Pogreb bo v petek ob 15 na okoliškem pokopališču. N. v. m. p.

c Obdoba zaradi poskusa umora. Pred celjskim okrobnim sodiščem je bila 45-letna posestnica Marjeta Marcenova iz Hrastja pri Zusmu obsojena na 4 mesece strogega zapor, ker je hotela umoriti s puško svojega moža, s katerim se celo življenje nista nič kaj dobro razumela. Načrt se ji pa ni posrečil. Dobil je samo 4 mesece zapor radi tega, ker v času, ko je hotela izvršiti svoje dejanje, ni bila v stanu, da bi mogla za svoje dejanje odgovarjati.

c Kino Metropol. Danes ob 18.15, 20.30 »Abeceda ljubizni« in nov Foxov tednik.

c Proslava mladinskega dne. Kakor druga leta bo tudi letos celjska katoliška mladina na svečan način proslavila svoj mladinski praznik dne 8. decembra a svečano cerkevno proslavo prazniku primerno akademijo.

Ptuj

Nujna potreba razširitve Dravske ulice. Da je razširitve Dravske ulice in deloma tudi Vošnjakove ulice nujno potrebna, smo že ponovno omenili. V to svrhu so se sestali v ponedeljek, 23. t. m. merodajni činitelji, da proučijo položaj in na kak način bi bilo mogoče ta nedostatek čimprej odpraviti. Na mestu, ki ovira promet, stoji stare stavbe, ki jih bodo morali porušiti. Zadevo ima sedaj v rokah ptujška mestna občina in je upati, da pride v doglednem času do uresničenja tega načrta.

Advokat Segula Janko

je otvoril svojo pisarno v PTUJU, v hiši gostilne Zupančič.

Tolovajski nočni napad. V noči od 23. na 24. t. m. je bil izvršen tolovajski napad na 28 letnim dninarjem Jurjem Pernekom iz Podlehnik. Ko se je v pozni noči vračal z dela na svoj dom, ga je napadel neznan tolovaj in ga obdelal z nožem, da je obležal v mlaki krvi brezvesten. Mimoidoči so ga našli nezvestnega in skora že zmurnjenega. Obvestili so domače, ki so ga spravili v ptujško bolnišnico. Poškodbe Perneka so smrtno nevarne in je le malo upanja, da ga ohranijo pri življenju.

Pri telovadbi se je ponesrečil 12 letni učenec meščanske šole Stanko Kosec iz Ptujja. Padel je z droga tako nesrečno, da si je zlomil levo roko.

Pred pojasnitvijo zagonetnega umora

Maribor, 25. nov.

Iz Sv. Lenarta v Slov. gor. nam poročajo o odkritju, ki je povzročilo med prebivalstvom Zgor. Volične umovno senzacijo. Dne 12. julija so našli posestnico Ottilijo Kocbekovo v njeni hišici umorjeno. Manjkal je ves denar — 2600 Din, — ki ga je pokojnica hranila doma. Bilo je jasno, da je postala žrtev roparskega morila. Ker je bil nekaj tednov poprej izvršen v okolici še en umor, ki tudi še ni pojasnjen, so ljudje začeli spravljati oba zločina v zvezo ter so dolžili oba pobrežka morila Sterna in Kolarja, da sta imela pri teh delih svoje prste vmes. Sterna se je namreč večkrat mudil v tamošnji okolici. Sedaj pa so orožniki prišli na novo sled, ki bo pravilna, obenem pa je odvrnila sum od obeh pobrežkih morilcev. Oblasti zasledujejo mladega človeka, ki je bil zaposlen v Volični ter so mu bile razmere pri pokojnici dobro znane. Nekaj dni pred zločinom je nenadoma zapustil službo. Dasi je bil ubog in brez denarja, je po dnevu, ko se je umor dogodil, naenkrat razpolagal z večjo svoto denarja, da se je odpeljal v Celje ter se čisto na novo oblekel. Tudi je razmetaval denar po raznih gostilnah. Za vse to početje so zvedeli in so ga oblasti že dolgo zasledovale. Fant pa je neznano kam izginil in ga iščejo sedaj s pomočjo tiralice.

Naše dijaštvo

Na 85. rednem občnem zboru JKAD Danice je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Aljančič Peter, stud. tehn., podpredsednik: Sorli Marjan, stud. tehn., Tajnik: Dolenc Franc, stud. phil., blagajnik: Segula Rudolf, stud. tehn., gospodar: Grafenauer Bog, stud. phil., arhivar: Stolar France, stud. tehn., revizorji: Erjavce Janez, cand. tur., Ložniškar Ludo, cand. tur. in Benkovič Jože, cand. phil.

Poizvedovanja

Rjava usnjena rokarica se je izgubila v ponedeljek 23. t. m. od Prešernovega spomenika do trgovine Urbane. Pošten najditelj se naproša, da jo vrne proti nagradi v upravi »Slovenec«.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Četrtek, 26. novembra: Zaprtlo. Petek, 27. novembra ob 15: Kratji Lear. Dijaška predstava. Cene od 2 do 14 Din. Sobota, 28. novembra: Na ledeni plošči. Cene od 30 Din navzdol.

OPERA — Začetek ob 20.

Četrtek, 26. novembra: Seviljski brivci. Red. Četrtek. Petek, 27. novembra: Zaprtlo. Sobota, 28. novembra: Boheme. Premierski abonma.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 26. novembra ob 20: »Proa legija. Red B. Zluzane cene. Petek, 27. novembra: Zaprtlo. Sobota, 28. novembra ob 20: Pohujšanje v dolini šent. Florjanski. Red C. Zluzane cene. Nedelja, 29. novembra ob 15: Ukradena trgovalka. — Ob 20: Baron Trenk.

Jesenice

Ustanovni občni zbor Legije koroških borev za krajevne organizacije na Jesenicah bo v nedeljo, dne 29. novembra 1936 ob 10 v prostorih tovarniške restavracije Legat na Savi. Na občnem zboru bo poročal in dal smernice za novo delo delegat glavnega odbora LKB iz Ljubljane.

Gospodarstvo

Koliko bo stala ločena zbornica

Zagovorniki ločenih zbornic so se zatekli k zagrebnemu Obrtnemu vestniku, kjer kritizirajo številke, ki jih daje g. Ogrin iz proračuna ljubljanske zbornice za 1936.

Te številke g. Ogrin, katere poblija zagovorniki ločenih zbornic, so v glavnem naslednje: Zbornični dohodki so znašali približno 3 milijone dinarjev in so prispevali k tem stroškom s plačilom doklad in taks:

trgovina	900.000 din — 30%
obrtni	570.000 din — 19%
industrija	1.230.000 din — 41%
gostinstvo	800.000 din — 10%

Če sedaj analiziramo izdatke zbornice, potem vidimo, da se za obrtnike porabi okoli 1 milijon 136.000 dinarjev.

Te številke niso po godu pristašem ločenih zbornic in pravijo, da znajo oni bolje sestaviti proračune, pa za primer kar enega takega objavljajo. Pri tem pa takoj v začetku ne upoštevajo, da bo morala v primeru ločitve prevzeti samostojna obrtna zbornica del sedanega uradništva, skrbeti za penzijski fond uradništva ter njih zavarovalni sklad, dalje prispevati primerno za amortizacijo zborničnih poslopij in drugo. Vsega tega ne upoštevajo, čeprav bi lahko videli pri zadnjih delitvah zbornice, da se je tako povsod postopalo, kar je samo ob sebi razumljivo. Naredili so račun, kakor da bi zbornico na novo odprli.

Pa naštevajo dohodkov 950.000 din, izdatkov 847.000 din, tako da bi bilo po njih računu na papirju kar 133.000 din prebitka. Toda ti računi so kaj napačni. Tako štejejo med dohodke, da bi 18.000 obrtnikov plačevalo povprečno 500 din osnovnega davka, kar bi dalo pri 8% zbornične doliade 40 din na enega obrtnika, pa da bi vse to dalo 720.000 din, razna potrdila in pristojbine bi pa zbornici prinesli 230.000 din. Toda lahko jim postrežemo z uradnimi drugačnimi podatki. Iz seznama davčnih oblasti, ki se nahaja pri Zbornici, se vidi, da 80% obrtnikov plačuje pavšalni davek in sicer povprečno 140 din, od tega znaša čista pridobitna 112 din tako, da znaša zbornična doliada pri 8% 10 din na enega obrtnika, kar da skupno 160.000 din. Ostalih 400 obrtnikov in obrtnih obratov pa plačuje povprečno 400 din osnovne

pridobitne in to da pri dokladi 8% 32 din na enega obrtnika ali obrtno podjetje, torej skupno 128.000 din. Obrtna takse in dohodki za izpise bi znašali 200.000 din, skupno torej 468 din, dočim smo mi pridelali že 100.000 din tako, da smo ocenili dohodke od obrtništa na celih 570.000 din. Tako se že pri proračunu dohodkov vidi, da smo daleč od one vsote skoraj 1 milij. din, kakor jo navajajo pristaši ločenih zbornic, ker bi obrtniki plačevali dobrega pol milijona dinarjev.

Iz proračuna izdatkov se vidi, da si ti ljudje predstavljajo zbornico takole: imela bi 1 glavnega tajnika, ki naj bi gotovo imel akademsko izobrazbo, 4 nižje uradnike, 2 tipkari in 2 slugi. Toda pomisliti je treba, kako raznolik je delo v zbornicah, ko se mora zbornični urad brigati za davčna, železniško-tarifna, carinska, socialnopolitična vprašanja, pa še sprejemati nebroj strank. Vseznalov, ki bi vse to opravljali, tudi ne bodo dobili za kar mogoče nizko plačo. V sedanji zbornici je vse urejeno tako, da opravljajo vsa dela specialisti v korist vseh stanov, ki so zastopani v zbornici.

Pač pa so v proračunu precej bogato poskrbeli za potne zborničnih svetnikov, za kar so dali kar 40.000 din, nadalje za publicistično kar 80.000 din. Slednje že razumemo, da rabijo svoj list, kamor bi prihajale njih želje in bi se uveljavile njih ambicije. Za izobrazbo obrtništa pa so dali v proračun veliko vsoto 200.000 din (za strokovno šolstvo 50.000 za tečaj istotolik, za razstave in tujski promet 50.000 din in za razne podpore 45.000 din). Toda ne vedo, da se izda za obrtniške zadeve sedanje skupne zbornice 380-tisoč dinarjev, torej 200.000 proti 380.000 sedanjim, torej se že sedaj izda 180.000 din več. Ni ga obrtnika, ki bo šel vzeti 200.000 namesto 380-tisoč dinarjev!

Tako smo v glavnih obrisih pokazali, kako papirno je sestavljen njih proračun. Toda ta proračun se v korist našega obrtništa ne bo nikdar uresničil, ker vsi pametni obrtniki uvidevajo, kje se dela, stvarno in smoteno, kje pa samo begajo obrtniki.

Obrtniki na kompromisnih listih imajo izvoljenih že 12 zastopnikov in v nedeljo, dne 29. novembra bodo tudi ostali obrtniki, ki bodo ta dan volili, šli glasovat na volišča za naše liste.

Produkcija premoga v Sloveniji

Na razpolago so nam statistični podatki o produkciji in oddaji premoga v Sloveniji in v vsej državi za četrtoletje julij, avgust in september t. l. Gibanje produkcije in prodaje je bilo naslednje (v tisočih ton):

	vsa država	Slovenija
prodaja	prodaja	prodaja
avgust	328	320
avgust	328	330
september	372	350
		104.7
		98.3

Tako je znašala torej skupno produkcija v 4. četrtoletju 1936 v vsej državi 1.028.392 ton, od tega v Sloveniji 280.305 ton. To pomeni, da je znašal letos v teh treh mesecih delež slovenske produkcije na produkciji vse države 27,3%. To pomeni, da se je delež Slovenije pri produkciji vse države nekoliko izboljšal v primeri z uspehi v prvi polovici leta 1936. Tedaj je v prvih 6 mesecih znašal delež Slovenije na vsedrjavni produkciji premoga samo 25,7%.

Skupno je znašala v prvih 9 mesecih letos produkcija premoga v vsej državi 3.070.046 ton, od tega je dala Slovenija 804.708 ton. Delež Slovenije na produkciji premoga je torej znašal za prvih 9 mesecev letos 26,2%, kar je v glavnem pripisovati nekoliko povečanemu deležu Slovenije

je v treh mesecih: julij, avgust in september.

V naslednjem podajamo pregled deleža Slovenije v zadnjih letih:

	vsa država	Slovenija	Slovenija
	v tisočih ton	v odst.	
1929	5.651	2.284	40.4
1935	4.368	1.236	28.4
9 mes. 1936	3.070	805	26.2

Z ozirom na dosedaj objavljene podatke o produkciji premoga za oktober za vso državo je pričakovati, da bo naša produkcija premoga v letu 1936 višja kot je bila leta 1935, saj je vsa produkcija dosegla v prvih 10 mesecih letos že ton 3.532.387, le produkcija v Sloveniji bo manjša kot je bila lani.

Prodaja slovenskega premoga.

V svrhu pregleda podajamo za prvih 9 mesecev pregled prodaje premoga v Sloveniji:

	mes.	1935	1936	1936
		103.011	108.247	87.214
povpreč.	mes.	95.615	90.288	80.872
januar	1936	88.679	80.872	
februar		79.600	70.644	
marec		72.115	70.592	
april		80.147	71.405	
maj		85.518	82.000	
junij		90.080	92.116	
avgust		104.707	98.312	
september				

OBRITNA BANKA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE D. D.
ZANATSKA BANKA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.

Delniška glavica Din 75.000.000—
Udeležba države Din 30.000.000—

Račun pri poštini hranilnici št. 14003

PODRUŽNICA V LJUBLJANI
GAJEVA ULICA št. 6

Telefon št. 20-30

sprejema na obrestovanje

vsaki čas razpoložljive vloge na tekoče račune po 3%, na vložne knjižice po 4% na leto: vezane vloge na tekoče račune in na vložne knjižice:

na 3 mesečno odpoved po 4 1/2% in

na 6 mesečno odpoved po 5%.

Obresti se pripišejo glavnici 30. junija in 31. decembra.

Stare in nove vloge so vlagateljem na razpolago brez vsakih omejitev. Za nalaganje denarja zahtevajte poštne položnice.

Kulturni obzornik

Dela Otona Župančiča

Akademsko založba, Ljubljana, 1936, zv. I-III.

Težko smo pričakovali zbranih del največjega sedanega slovenskega pesnika Otona Župančiča, toda s to izdajo jih se nismo dočakali. Tudi ti trije zvezki Zbranih del pod uredništvom J. Vidmarja ter v opremiti pesnikovega sina Marka Župančiča so samo širša antologija iz vseh dosedanjih pesniških del ter predstavljajo samo najboljša, kar je pesniškega izšlo izpod Župančičevega peresa. Ne ozira se niti na pesmi v prozi (kakor se je antologija »Naša beseda«), niti na kritiko in članke, raztresene večinoma po »Ljubljanskem zvonu«. Morda tudi ni še dozor za celotno žetev, ki bi poleg klenih zrn morala vsebovati tudi bolj plehko klasje. Sicer pa je zbirka taka, da se da tudi vedno znova dopolnjevati, kar bo potrebno. Sicer pa bo tudi kot taka dogodek in bo naša hvaležnih odjemalcev, kajti prva antologija »Mlada pota« je izšla že l. 1920 ter je davno razprodana, druga »Naša beseda« iz l. 1929 pa v bistvu prinaša predvsem do tedaj še nenatisnjene stvari, ta »Zbrana dela« (natančneje »Izbrana« dela) pa predstavljajo v resnici dozdaj ne samo antologije, temveč vse pomembno iz celotnega Župančičevega pesniškega dela.

I. zvezek (str. 190) je v bistvu razširjen ponatis »Mladih poti« ter je ohranjen tudi Župančičeva razdelitev pesnitev. Na novo dodanih ter v notranji razvoj lepo uvrščenih je kakih 24 pesmi, vzetih večinoma iz prve zbirke »Čaše opojnosti«, ki je

v Župančičevih očeh našla najmanj milosti, pa tudi iz drugih zbirk ter celo iz »Naše besede« (Si ti?, Zgrabi pomlad, Iz dnevnika). Tako ta zvezek predstavlja izbor iz zbirke »Čaše opojnosti«, »Čez plan« in »Samogovori« ter nekaj poznejših pesmi, sicer pa nabena teh zbirki ni sprejeta v celoti. Priložena je pesnikova podoba iz novejšega časa.

II. zvezek (str. 223), ki ga uvaja sinova skica okleščene drveš in faksimile novih pesniških verzov:

»Živeti — umreti je usoda naša,
a cilj nam je visoko posajen!
Glej to drevo: za usodo nič ne vpraša,
a večno se bori za svoj namen...«

(Z pripombo v angleščini: »To je moj odgovor na Vaše pismo.« — Oton.)

vsebuje v celoti zbirko »V zarje Vidove«. To zbirko je nemogoče razdeliti, ker je arhitektonsko popolnoma enotna in vlita kot iz enega kova. Nato izbor iz otroških pesniških zbirk »Pisanice« in »Lahkih nog naokrog«. Pri tej zadnji bi omenili, da so nujne ilustracije, kajti pesmi so izrazito napisane k slikancem; tu bi morda lahko našli mesto tudi verzji iz slikanice »Pokoncu iz pod korenin«, toda ta že spada med preprešnitve, prevode. »Ciciban«, se mi zdi, je vzel v celoti, da še več: je razširjen za nekaj novih pesmi, ki spadajo v ta klasični slovenski otroški ciklus in so izšle v zadnjih letih po naših mladinskih listih (n. pr. Pomladna ladja, Slovo, Pismo...). »Cicibanu« sledi »Sto ugank«, »Paberki« pa predstavljajo nekaj novejših pesmi, od katerih jih je nekaj že bilo priobčenih v zbirki »Naša beseda« (Velikonočna epistola sinu, primorski motivi, Emilu Leonu itd.), sicer pa še

65

Iz teh podatkov je razvidno, da je prodaja premoga samo v septembru prekašala lansko povprečje, kar da sklepati na težavne razmere slovenskih premogovnikov. Produkcija je bila januarja in septembra višja kot povprečje leta 1935, kar pomeni, da tako produkcija in prodaja ne bosta dosegli lanskih števil, ki so bile že itak najnižje v zadnjih letih.

Izvoz premoga.

Od vse prodajne količine leta 1935 je šlo v inozemstvo 9.517 ton, letos v prvih 9 mesecih pa 4.680 ton. Prodanih je bilo v inozemstvo leta 1935 vse leto 9.517 ton in sicer v Avstrijo 7.050 ton, v Italijo 1.945 ton, na Madjarsko 360 ton, v Češko-slovaško 161 ton in v Švico 1 tona. Skupna vrednost našega izvoza premoga je znašala lani 0,63 milj. dinarjev.

Poleg Slovenije izvažajo premog v inozemstvo le Dalmacija, ki je lani izvozila 62.556 ton v vrednosti 3,82 milj. din. in sicer vse v Italijo. Letos je znašal v prvih 9 mesecih izvoz premoga iz Dalmacije v Italijo samo 5.605 ton in sicer zaradi sankcij. Povprečni mesečni kontingent za izvoz v Italijo je znašal zadnje tri mesece (julij, avgust in september) za izvoz iz Dalmacije v Italijo 650 ton.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 22. november kaže tele glavne postavke (vse v milij. din. in oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. november):

Aktiva: zlato v blaginjah 1.541,53 (plus 10,75), zlato v inozemstvu 56,21 (— 8,84), skupna podlaga 1.597,74 (+ 1,9), devize izven podlage 571,32 (+ 8,53), kovani denar 366,75 (+ 23,27), prejšnji predjudni državi 1.622,4 (+ 0,1), posojila: menična 1,467 (+ 2,0), lombardna 251 (— 1,0), ravna aktiva 773,78 (+ 100,73).

Pasiva: bankovi v obtoku 5.024,16 (minus 173,3), drž. terjatve 18,65 (+ 4,27), žiro 975,04 (+ 136,3), 857,0 (+ 80), skupno obveznosti po vidu 9.850,96 (+ 219,98), obveznosti z rokom 50,0, razna pasiva 420,74 (+ 84,60).

Obtok bankovcev in obvez. po vidu 6,875,12 (+ 46,68), skupna podlaga s primom 2.053,1 (+ 2,45), od tega zlato v blaginji s primom 1.980,87 (+ 13,82), skupno kritje 29,86 (30,03), od tega samo kritje z zlatom 28,81 (28,80) %.

Izraz kaže nadaljnje naraščanje podlage ter deviz. Narodna banka velno prevaža svoje zlato, ki ga ima v inozemstvu, v svoje blaginje tako, da ima zunaj zlatu le še za 56 milijonov dinarjev. Med posojila so nadalje narasla menična, dočim so se lombardna zmanjšala.

Med aktivni in pasivi so se znatno zvišali razni računi ter je verjetno, da je Narodna banka na teh računih provajala svoje transakcije z odkupom klirinskih nakaznic na liro.

Najbolj je v tem izkazu narasla postavka žiro računov, ki je dosegla vsoto 975 milij. din. kar že od leta 1930 nismo videli v izkazih. Ta velika likvidnost denarnega trga je napotila tudi kr. vlado, da je izdala uredbu o novi izdaji blaginjskih zapiskov, to pot do ene milijarde dinarjev.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini dolžnika Jerneja Pirca, posestnika v Ljubljani, Vodnatski trg 4. Poravnalni sodnik Anton Avsec, poravnalni upravitelj dr. Marjan Zajec, odvetnik v Ljubljani. Prijava terjatev do 28. decembra 1936. Poravnalni narok 2. januarja 1937 ob 11 dopol. Ponuja 40 % kvoto priznanih terjatev, plačljivo v 4 enakih, tromesečnih obrokih. Prvi obrok zapade 3 mesece po pravomočnosti poravnave.

Licitacije. Dne 26. novembra bo v pisarni Komande 39. peš. polka v Celju javna ustnena pogodba za nabavo čebule, kisa, zrnate kave, čaja, praženega ječmena in kavih konzerv.

Dobave. Obeli oddelek ravn. drž. železnice v Ljubljani sprejema do dne 3. decembra ponudbe za dobave gaze, obvez. vate, lesenih volnih deščic, varnostnih zaponk ter borvazeline: do dne 5. decembra za dobavo raznih strakovinskih knjig in revij.

Borza

Dne 25. novembra 1936.

Denar

V zasebnem kliringu je angleški funt v Ljubljani popustil na 241,255 denar, v Zagrebu na 240,8250—242,4250, v Belgradu na 240,20—241,80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 8,59—8,69, v Zagrebu na 8,52—8,62, v Belgradu na 8,55319—8,6319.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31,40—32,10, v Belgradu 31,23—31,93.

Italijanske lire so bile v zasebnem kliringu v Zagrebu zaključene po 246,25.

Nemški čeki so v Ljubljani beležili 13,9950—14,1050, v Zagrebu 13,94—14,14, za sredo decembra 13,87—14,07, v Belgradu pa 13,9352—14,1392.

Ljubljana. — Tečaj s primom

Amsterdam 100 h. gold.	2350,66—2365,26
Berlin 100 mark	1743,03—1756,91
Bruselj 100 belg.	733,20—738,27
Curib 100 frankov	966,45—1003,52
London 1 funt	211,90—213,96
Newyork 100 dolarjev	4304,76—4341,07
Pariz 100 frankov	201,79—203,23
Praga 100 kron	153,44—154,54
Trst 100 lir	227,70—230,78

Promet na zagrebški borzi znaša brez kompenzacij 1.902.908.

Promet na belgr. borzi znaša 2.732.000 Din.

Zürich, 25. nov. Belgrad 10—, Pariz 20,255, London 21,2925, Newyork 435, Bruselj 73,575, Milan 22,925, Amsterdam 235,75, Berlin 175—, Dunaj 76,10 (81,20), Stockholm 109,80, Oslo 107—, Kopenhagen 95,05, Praga 15,40, Varšava 81,80, Budimpešta 85,75, Atene 3,90, Carigrad 3,45, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,39, Buenos-Aires 1,2125.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 85—86, agrarni 50—52, vojna škoda promptna 379—382, begluske obveznice 67—69, 8% Blerovo posojilo 86—88, 7% Blerovo posojilo 77—79, 7% posojilo Drž. hip. banke 89—90.

Zagreb, državni papirji: 7% invest. posojilo 85,75 blago, agrarni 49,50—50,50, vojna škoda promptna 377—380 (377, 380), begluske obveznice 69—70, dalm. agrarni 65—65,75, 8% Blerovo posojilo 86,75—87 (86,75, 87), 7% Blerovo posojilo 76—77 (77), — Delnice: Priv. agrarna banka 192—195, Trboveljska 210—270, Isis 17,50 denar, Danica 40 denar, Osl. sladk. tov. 159—160 (159, 160), Sladk. tov. Vel. Bečkerek 700 denar, Gutmann 50 denar, Našička 800 blago, Dubrovačka 240—320, Jadran. plovidba 350 denar.

Belgrad, državni papirji: vojna škoda prompt. 377,50—378 (378), 12. 376,50—377,50, begluske obveznice 69,75—70, (69,40), 67,50—67,70 (67,45), 8% Blerovo posojilo 86,75—87,50, 7% Blerovo posojilo 76,50—76,75, 7% posojilo Drž. hip. banke 88,50 denar, 7% stat. posojilo 84 denar. — Delnice: Narodna banka 6980—7050 (7000), Priv. agr. banka 195—196 (196, 194,50).

Dunaj. Po večerajšnji oslabitvi je bila danes tendenca zopet čvrsta. Skoraj vsi tečajji so narasli z malimi izjemami. Naložbeni trg je bil miren pri dobro vzdržanih tečajih. Beležili so (v oklepajih večerajšnji tečaj): Donavsko-savsko-jadranska železnica obligacije 70,65 (70,25); delnice: Narodna banka 172,50 (175), Donavsko-savsko-jadranska železnica 18,55 (18,25), Graz-Köflacher 26 (26,25), Steg 33,80 (33,80), AEG Union 69,25 (prejšnji tečaj 66), Siemens-Schuckert 152,75 (150,50), Stewag 32 (31,80), Magnesit 96,60 (96), Trboveljska 28,05 (26,55), Alpine 36,18 (35,35), Berg-Hütten 505 (585), Steyr-Daimler-Puch 232 (230,25), Semperit 59,55 (59,05).

Žitni trg

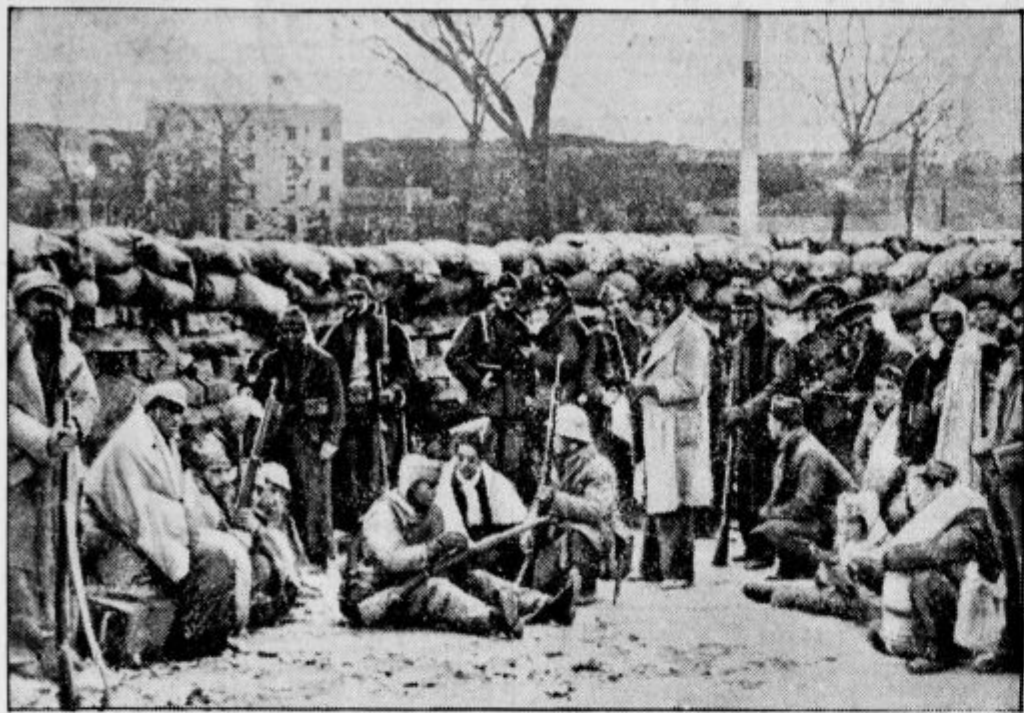
Novi Sad. Pšenica: bč. ladja Tisa 161—163, bč. ladja Bogej 161—162, slav., srem. 154—156, bč., ban. 153—156, slav., ladja Sava 158—160, srem. ladja Donava 159—161, bč., ban. ladja Donava 160—162, bč. ladja Kanal 158—160. Ječmen: bč., srem. 64 kg 110—112,50, bč., srem. pomladni 122,50—125, Koruza: sušena Indija 84—85. — Ostalo koruza ne notira. Moka: bč., ban. og. 237,50—247,50, 217,50—227,50, 197,50—207,50 ter 177,50—187,50. Št. 7 in 8 neizprem., srem., slav. og. 232,50—242,50, 212,50—222,50, 192,50—202,50, 172,50—182,50. Št. 7 in 8 neizprem. Fižol: bč., srem. beli brez vreč 210—215, bč. beli z vrečami ladja 217,50—222,50. Otrbi: bč., srem. ban. 77—82, bč. ladja 80—82. Tendence omahujoča. — Promet srednji.

marsikoga zanimalo. Izdaja tako ni znanstvena, niti literarno zgodovinska, temveč izključno in izrazito leposlovna, izdana samo s tem namenom, da najboljše plodove Župančičeve Muze napravi dostopne tudi današnjemu človeku, ki nima starejših zbirk in revij. In tudi kot taka ima svoj namen in svoj poseben ceno, zlasti reprezentativno za nas in inozemstvo, pred katerim bo nas predstavljali izbrano zbrani Župančič. Toda mi, ki ljubimo Župančiča in vsako njegovo besedo, bi si želeli čimprej imeti zbrano v resnici vse njegovo delo od prvih, pa čeprav nezrelih početkov, preko mojstrskih pesmi tudi vseh njegovih kritik in člankov in prigodnih napisov, pa tudi vse prevode, ki so edinstveni v naši književnosti. Taka Zbrana dela pa ne bodo obsegala samo treh zvezkov, temveč najmanj 20, ter bo to naloga bodočnosti. Kdaj nam bo prišlo do take celotne podobe? td.

Das Königreich Südslawien (Berlin. Universitätsverlag), je naslov knjigi, ki je izšla v zvezi z Južnovzhodnim inštitutom pri Nemški Akademiji v Berlinu v okviru zbirke »Die südslawischen Staaten in Einzeldarstellungen«. Uvodno besedo je napisal predsednik Adamić K. Haushofer, sodelujejo pa nemški učenjaki poznavalci jugovzhoda, tako Gesemann, Schmaus, Heymann, Wirsing, Schwab in Oertzen, ki razpravljajo o zemljepisnem, kulturnem, rasnem, političnem, gospodarskem in folklorističnem položaju naše zemlje. Z njimi sodeluje tudi naš edini Jugoslovčan, Slovenec dr. Fr. Stele s člankom »Südslawische Kunst«. Ne vem, če se je o tej knjigi, ki jo zadnja »Europäische Revue« hvale, pri nas kaj poročalo. Vsekakor bi nas zanimalo.

Ruske čete prevažajo na Špansko

Soglasna poročila francoskih in angleških listov

Rdeče čete španske vlade, skrite za naloženimi vrečami peska.

Torkova izdaja pariškega lista »Matine« poroča, kako sovjeti sedaj naglo prevažajo svoje vojaštvo na Špansko:

Po zadnjih sklepih Moskve so s pospešeno naglico začeli pošiljati na Špansko orožje, strelivo, tanke ter čete. Te transporte pa spremlja rusko vojno brodovje. Poveljnik sovjetskega črnomoškega brodovja Kojanov je dobil povelje, naj v ta namen da na razpolago več enot svojega brodovja, med drugim tudi dve podmornici. Na podlagi sporazuma s španskimi komunisti bo rusko-sovjetska mornarica zavzela vsa pomorska španska oporišča, ki so še v rokah španske vlade. Da pa se bodo krili stroški ruske sovjetske vlade, bodo porabili del tistega zlata, ki ga je španska vlada izvozila in ki ga je nekaj že v Moskvi.

Voditelj oddelka »uprava in mobilizacija« general Valpe je že odpotoval v Odeso, Nikolajev in Sebastopol, kjer sam vodi in nadzoruje te operacije. Trije častniki rdečega generalnega štaba so neprestano zaposleni v teh pristaniščih. Prvi transport ne bo vozil le čet, ampak tudi 200 tehnikov, inženjerjev ter monterjev za vojne ladjedelnice ter za popravilne tankov, letal in topov v Španiji. To tehnično pomoč vodita inženjerja Nikodimov in Jukov.

Jose Antonio Primo de Rivera, sin prejšnjega španskega diktatorja, je bil te dni v Madridu od rdečih ustreljen.

Požar v neizmernem svetovju

Ameriška zvezdarna Harvard poroča o silnih požarih v svetovnem vesemirju, katere so dognali njeni aparati. V neizmernem svetovju je polno novic. Že meseca decembra leta 1934 je nenadno eksplodirala dotlej nevidna zvezda ter zagorela s strašno svetlobo. To zvezdo so zvezdoznanci imenovali Nova Herculis. Požar na tej zvezdi še do danes ni ugasnil, tako da sedaj ta zvezda tli na našem nebesu kot zvezda 7. vrste.

Od letošnjega junija so zagorele 4 majkne zvezde, katere so bile poprej komaj še vidne. Tudi na njih se je zgodila katastrofa. Najnovejša zvezda, ki jo je zadela taka velikanska katastrofa, se sedaj imenuje Nova, kar je prav za prav ponesrečeno ime za zvezdo, katerega z vsem svojim planetnim sistemom vred zgori kot žrtev svetovne požarne katastrofe. To zvezdo je odkril švedski astronom Nils Tam v ozvezdju »orla«. Štiri tedne poprej je ta zvezdoslovec v istem ozvezdju našel še neko drugo tako Novo, katerega pa po poročilih zvezdarne Harvard v svoji svetlobi ne pojema, ampak je celo vedno svetlejša, med tem ko ona prava ugaša.

Zvezdarne so opazile med tem še novo gorečo zvezdo v čisto drugem svetovju, katere spada v neko neskočno oddaljeno meglico. Druge odkrite že omenjene zvezde pa spadajo k našemu svetovnem usistemu. Ta nova zvezda, katere so opazili še le pred kratkim, je dobila ime »Supernova«. Strahovite eksplozije, ki je nastala na tej zvezdi, si ne moremo niti misliti. Saj je njena svetloba bila mnogo močnejša kakor pa svetloba milijonov zvezd svetovnega sistema okoli nje. Toda ta svetovni požar je ugasnil že čez nekaj dni. Čeprav ta dogodek astronome silno zanima, vendar je pa za nas zemeljske črvice malo zanimiv, ker tega s prostim očesom malo vidimo, zaradi česar se nam takih stvari tudi ni treba bati.

Sicer je gola resnica, da bi bila vsa naša zemlja v prah zdrobljena, če bi se zgodilo, da bi kedaj naše sonce tako eksplodiralo. Ne le naša zemlja, ampak ves planetni sistem okoli nje bi bil pokončan, ako bi naše sonce enkrat postalo taka »Nova«, kakor imenujejo učenjaki zvezde, ki eksplodirajo. Toda tega se nam za sedaj ni bati, ker po mnenju profesorja dr. Harlowa Shapleya, ravnatelja zvezdarne Harvard, za kaj takega ni niti ena milijonina odstotka verjetnosti. Tudi si-

Prostovoljec španske falange, ki se bojuje v vrstah belih, zavezuje ranjeno roko marošemu so-bojevniku.

Tudi pariški list »Echo de Paris« obširno popisuje te priprave sovjetske Rusije za Španijo. — Francoski general Castelnau je v listu priobčil članek, v katerem pravi, da so namerno slepi in gluhi za vse to samo tisti, katerih vlade nič ne vedo, kako ruski sovjeti z ljudmi in materialom podpirajo španske boljševike. Ob enem pa zagotavlja ta francoski list, da je iz zanesljivega vira izvedel, da je pred 12 dnevi prispel po morju na Špansko sovjetski ruski polk ter bil takoj poslan v Madrid. Ta polk šteje 3000 mož ter mu poveljuje polkovnik in popoln častniški zbor. V zadnjih bojih pred Madridom je bilo ugotovljeno, da se na strani španske vlade sedaj bojuje že precej več sovjetskih Rusov kakor pa španskih komunistov.

Tudi angleško časopisje se obširno peča z dogodki na Španskem. Posebni poročevalci londonskega lista »Daily Mail« piše, da sovjetski Rusi v Barceloni strogo nadzirajo sedaj vso industrijo, vse šole, kine, gledališča. Ruske ladje, ki dovažajo vojaštvo in strelivo, neprestano prihajajo

cer ti dogodki v svetovju za nas ne morejo imeti slabega pomena. Te zvezde, ki eksplodirajo, so silno daleč druga od druge. Celo obe »Novi« v ozvezdju »orla« sta druga od druge oddaljeni mnogo milijonov let.

Te zvezde, katere so eksplodirale v razdobju nekaj mesecev vsak sebi, so pa v resnici eksplodirale že davno. Med njihovimi eksplozijami je morda več sto let preteklo. Preden so njihovi svetlobni žarki prišli na zemljo do naših oči, je minila že cela večnost. Tudi med eksplozijami posameznih zvezd so velike časovne razlike. Slučajno pa so njihovi žarki nekako istočasno prišli na zemljo.

Velike povodnji v Južni Ameriki. Mesto Porte Alegre v Braziliji je zadela huda povodenj, katerega je napravila veliko škodo.

v Barcelono ter v druge manjše španske luke. Rdeča vlada namerava postaviti na Španskem 250.000 mož močno armado.

Tako zvano mednarodno kolono, ki je bila poslana v Madrid, so izvežbali Rusi, kateri so ji prideličili mnogo ruskih častnikov. Poleg tega je bila ustanovljena skrivna policija po vzgledu GPU, ki je odgovorna za strašne morije. Vsako jutro pospravljajo s samotnih ulic v barcelonskih predmestjih človeška trupla ter jih mečejo v velike jame v mestni okolici. Sam predsednik Azana, ki sovetom ni dovolj radikalen, je v vedni smrtni nevarnosti.

Tudi angleški list »Morningpost« prinaša poročilo posebnega poročevalca o rdeči krvavi strahovladi v Barceloni. Vsak dan vlačijo pred sodišče uboge državljane, kjer jih po zgolj navidezni sodni obravnavi obsojajo na smrt. Eno izmed teh sodišč zaseda v salonu velikega parnika »Uruguay«, ki je spremenjen v ječo, kamor mečejo vse častnike in civiliste, ki so na sumu, da so se udeležili vstaje dne 19. julija. Spočetka je bilo tamkaj 800 jetnikov. Ker pa je vsak dan toliko smrtnih obsodb, se je število jetnikov tako skrčilo, da jih je danes tam le še peščica.

Usoda opazovalcev sredi Ledenege morja

Žaloigra v tečajskem ledu

Norveški državni meteorološki zavod v Oslu je prejel brezlično vest s samotnega otoka Jan Mayen, ki leži v severnoteksijskih krajih. Tamkaj imajo Norvežani svojo meteorološko postajo, katero vodi mlad norveški znanstvenik asistent Alf Pedersen, ki je še le 25 let star. V svojem brezličnem obvestilu pravi mladi Pedersen, da ne more več prestajati te strašne samote ter da bo zblaznel, ako ga takoj ne bodo izmenjali.

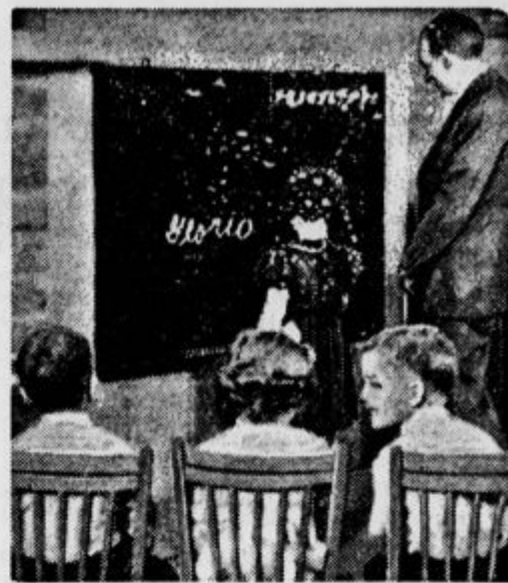
Lahko si mislimo, kako je ta novica razburila Norvežane. Otok Jan Mayen je vulkanskega izvora ter leži nekako 550 kilometrov severozahodno od Langenesa, ki je najbolj severna točka Islandije. Otok leži torej sredi Severnega Ledenege morja. Ta otok je Norveška zasedla leta 1921, toda njena oblast na tem otoku je bila mednarodno priznana še le 8 let kasneje, leta 1929. — Otok je 54 km dolg ter blizu 15 km širok. Njegov vidni znak je ognjenik Beerenberg, ki je 2335 m visok ter ima žrelo 200 m široko.

Sredi gore s pogledom na morje stoji norveška opazovalna postaja, katero so Norvežani tukaj zgradili takoj nato, ko so se polastili otoka. Ta postaja ima nalogo da tukaj opazuje vremenske razmere ter na podlagi svojih opazovanj potem svari kilolovce pred pretečo nevarnostjo, če so na svojem nevarnem lovu zašli v te kraje.

Posadka te vremenske opazovalnice stanuje v navadni koči, ki je narejena iz pločevine. Tam prebivajo skupaj trije možje. Edina njihova zveza v svetem je radio, po katerem dobivajo novice iz domovine in po katerem morejo tudi oddajati svoja kratka poročila domovini o sebi. Enkrat na leto jih pride obiskat tudi ladja, seveda, če je tako srečna, da se more preriti skozi ledene puščave, ki ločijo ta del sveta od živih ljudi. Ta ladja pripelje tem trem možem posadke vsako leto tudi živež in obleko. Vsaka tri leta pa imajo ti možje pravico, da jih izmenjajo, da se lahko vrnejo v domovino.

Življenje v teh krajih pa je ne glede na veliko pomanjkanje, ki so ga deležni, polno trdot in strahot. Večna samota in večni molk jim uničujeta živce. Nekega dne se skoraj vsakemu dogodi, da ga poprime živčna groza, ki ni v ledeni samoti nič manj nevarna kakor pa v vroči afriški puščavi. Zato univerze v Oslu in Drontheimu izbirajo za to službo le take svoje znanstvenike, ki so telesno docela zdravi. Vendar pa se dogaja, da še tako zdravega človeka v tisti strahotni samoti prime živčna bolezen. Konec letošnjega oktobra pa se je na tem samotnem otoku zgodilo, da ga je obiskal še hud potres. Ognjenik Beerenberg je naenkrat začel delovati ter s svojimi podzemskimi silami stresati zemljo. Takoj za potresom pa je nastal velik vihar, ki je noč in dan divjal nad otokom ter je bil sila nevaren. —

Toda niti vihar niti potres nista mogla uničiti vremenske opazovalnice na otoku, pač pa sta hudo prizadela živce onih treh mož, ki so tamkaj v samotni preživljali dneve in noči polne groze. Kakor sledi iz kratkega poročila voditelja dr. Pedersena, je njegov spremljevalec 23 letni Helge Hansen zaradi teh naravnih grozot v tisti ledeni samoti zblaznel. Niti Pedersen niti tretji tovariš v tej samoti, 53 letni Kvive Andersen, ki že 10 let živi na tistem otoku, ne moreta niti za hip pustiti tovariša samega v koči, ker bi mogel v njuni odsotnosti povzročiti kako nesrečo. Toda tudi skupno življenje v koči je pravi pekel, ker ne smeta po noči in po dnevu niti za hip zaspati, ker se bojita, da bi ju blaznež v spanju ne umoril. Na koncu svojega žalostnega poročila brzojavljaj Pedersen: »Pridite hitro na pomoč! Nič več ne

Avtomobilski kralj Ford kot ljudskošolski učencec. Znani ameriški avtomobilski magnat H. Ford, ki je seveda silno bogat, je dal prenesti šolsko poslopje, v katerem se je nekoč sam učil abecede, v svojo vzorno vas Greenfield. V to šolo sedaj hodijo učenci te vasi. Na sliki vidimo Forda, ki se udeležuje tega pouka, kakor bi bil še majhen deček, da tako obuja spomine na svojo mladost.

vzdržim! Tudi jaz sem že blizu blaznosti!

Takoj, ko je prišla ta prošnja za pomoč z otoka Jan Mayen, so Norvežani storili vse, kar je v človeških močeh, da bi hitro poslali pomoč na otok. Na Islandiji je usidrana norveška ladja, ki je takoj dobila brzokajno povelje, naj takoj odplove na otok po ona dva nesrečneža. Ta ladja je že odpeljala iz Aalesunda. Vendar pa je veliko vprašanje, ali se ji bo še pravočasno posrečilo prinesiti pomoč, preden bodo zimski viharji in led preprečili dohod tja. Viharji so namreč vsak dan večji. Vrh vsega tega pa je letos led mnogo bolj nevaren kakor druga leta ob tem času. Zato vsa Norveška kopni za usodo svojih treh rojakov na samotnem otoku ter čaka, kdaj se bo posrečilo pomagati jim ter jih rešiti iz ledenega pekla. Podpisi k slikam.

»Hej, stoj no! Kam se ti tako mudi! Saj še ni poldne!«

★

Profesor vpraša dijaka: »Katera pa je vam najbolj znana vodna sila?«
Dijak: »Ženske solze!«

SLOVENE

pred 60 leti:

V četrtek 23. novembra 1876.

Izvirni dopisi.

S Pobrežja pri Kulpi. Ko sta bila Jugoslovan in krvočni Turek začela vojno, jeli so nekteri naših ljudi boje prerokovati, da bode ogenj opalil turško in slovansko zverjad, ter prignal jo k nam in drugam. To menitev jim zdaj potrjuje volja sila po našem svetu. Vše nekoliko časa se jako pridno klatijo volje mej nami. Ko je bila še tista huda vročina avgusta meseca, vže tačas so jih bili zasledili — in vzdignili so se na-nje, pa niso ni videli nobenega volka. Zdjaj pa so tako pritiskale te mreine, da jako pogosto slišimo o tej ali tej nočni žrtvi. Pred nekolikim časom so sosednemu grškemu duhovnu umorili in odjedli osla, malo kasneje je volk v ene naših vasij vzel psa, sinoči ga je izpred hiše odnesel pa našemu sosedu Ali vendar zadnji čas se živa duša ne gane, da bi malo se smodnikom posvetila tem požeruhom.

(Sokolski večer) preteklo soboto v gostilnici ljubljanske čitalnice je bil živahen. Da so bili pevski zbori in četverspevi vrio izpeljani, tega ni treba še posebno omenjati. za to so nam čitalnični pevci vselej porok. Veliko veselosti je zbudil tudi domači orkester, posebno s »peštanskim softa-maršem«, ki je zavoljo ropota zbudil živahne »eljene«-klince, kar je neki šaljivec madjarskim »softom« brž v Pešto telegrafiral. Posebno muhasti so bili kostumi, v katerih se je orkester produciral. Gosti so bili židane volje po tej res narodni veselici. Pijača in jed, pa tudi postrežba, vse to je bilo tako, da ni boljše žetiti. Zato sta imela »postrešek in komisijonare« prav, ko sta v neki kitici kupleta šibala malomarnost Slovencev, ki so zadnji čas čitalnično gostilnico jeli tako zanemarjati. Kakor zvezo, je tega največ kriva neka svojat, ki hujša in ruje zoper čitalniškega gostilničarja. Pa bodi si kakor koli, gostilničar je zdaj pokazal, da takega zanemarjanje ne zasluži, zato bi bilo prav, da bi se vsi nekdajni gosti k njemu nazaj povrnil. To bo tudi naši reči na čast, če se držimo središča narodnosti v Ljubljani, in to središče je gotovo čitalnica, kamor se vedno zatekajo tudi naši vnani prijatelji.

Ljubljanska opera:

R. Karel: Botra smrt

Z ozirom na značaj Karelove nove opere »Botra Smrt«, kot smo ga spoznali, je vsekakor umetno, da je postavilo naše operno gledališče to umetnino v svoj spored. Ob njej more namreč človek doživeti mnogo pristne lepote — tudi z ozirom na uprizoritev, ki je v naših prilikah zelo dostojna.

Zlasti v novih delih, kjer se ni nič dognanega, nikake tradicije, kjer je treba vsako glasbeno misel podrobno preiskati in si jo šele na novo prilastiti, gre izredno truda in študijskega poglobljanja, predno je izdelan kolikor toliko pristen obraz umetnine, tem več, če je tempo gledališkega uprizorjanja nagel in čas ekopo merjen. Tako je razumljivo, da je te nove opere glasbena podoba, ki jo je izdelal ravatelj Mirko Polič, pogrešala še podrobne izravnosti in poglobitve; toda v glavnih potezah je dobila pristen izraz na trdni zgradbi. Celota je bila ubrana in zlasti čustveno podvignjena mesta so imela v sebi prepričevalnost. Tako so se tudi iz muzikalne doslednosti povzpela nekatera mesta, kot konec 1. slike, začetek in konec 3., zaključek 5. in zadnje slike itd.

Dovolj težaven režijski posel je opravil prof. Osep Seet. Po možnosti je reševal zasnovano stilno zamotnost, pa jo rešil spretno, kolikor je šlo. Vsaj glavne osebe so dobile primeren značaj; vzpostavljeni so bili tudi njih medsebojni odnosi (mestoma sicer nekoliko pretirano, kajti manirirana tradicija operne režije postane lahko nevarna) in so v nekaj prizorih učinkovali zelo močno. Težje je bilo z zborскими prizori. V prvi sliki je bil rešen problem sicer dovolj prepričevalno. Manj uspešni pa so bili zborški prizori v pričetku 4. in enako v pričetku 6. slike. Zaradi operetne tipike so namreč že sami po sebi tvegani; toliko huje je, če niso izvedeni s polno učinkovitostjo. Mnenja sem, da bi lahko sploh odpadli, celoti samo v prid, kot so bile v prid že itak delne črte. Sicer pa je vsebovala celota mnogo izredno lepih momentov, naj spomnim le na vseoski dosledno in učinkovito 3. sliko, kjer je bilo dovršeno doseženo zahtevano občutje.

Solistične vloge imajo v tej operi svoje posebne zahteve. Ker se umetnina razpreda zelo tesno po zakonih čiste dramatike, se iz tega nujno javljajo zahteve po dobrih igralcih, ki zmorejo rešiti napetost dramske snovi. Toda z druge strani so istočasno stopnjevale še zahteve po res muzikalnih pevcih, ki morejo obvladati dovolj zavito melodiko, ki jo vsebuje umetnina v svojem delnem naslonu na moderno izraznost. — Naslovno vlogo je režila ga. Golobova z veliko resnobo. V njenem oblikovanju je dobila botra Smrt primerno dostojanstvo, a obenem tudi ljubeznivost in milino; avoj lik pa je stopnjevala pevka v izrazu tudi z lepo in dosledno oblikovanjem petjem. — V taisti vlogi je izmenoma nastopila tudi ga. Kogejeva, toda zaradi njenega dramskega poudarka ji ta umirjenost manj pristoi in je v učinkovitosti nekoliko zaoštrala, čeprav je imelo njeno oblikovanje lepe poteze. — G. Janko je v vlogi muzikanta dosegel višek svojega dosežanega oblikovanja. Lik, ki ga je ustvaril, je prepričevalna podoba človeka, ki mu je srce nasproti vsem dobro in iskreno in ki je sovrastvo tuje celo v najtežjih trenutkih življenja, človeka, ki mu je daleč od filozofskega razglabljanja kajpota življenja optimistično življenjsko čustvo, ki se mu ne izneveri niti v sivi starosti ter ga spremlja celo na oni svet, kamor se ugodno preigra, kot se je preigral skozi vse življenje. Ta lik je bil poln prisrčnosti in v učinku podprt z jasno in lepo izdelanim petjem, kar je v celoti močno priklepalo. — Vse ostale vloge stoji ob navedenih nekoliko bolj v ozadju. Muzikantov najmlajši sin je dobil svoji trinajstletni mladosti in njeni razposajenosti primerno podobo v geji. Ribčević, svoji zreli moški dobi, ki ga je privedla do stanu slavnega in samozavestnega zdravnika, pa v g. Gostiču, ki je vlogo gradil doledno z visokom (tudi pevskim) v 4. sliki. — Princezi je dala značaj razvajene, pa od nepoznanja življenja bolne mladenke gđ. Zupčeva (bolje v drugi predstavi, kot v prvi) in jo v privlačnosti stopnjevala z lepoto petja. — Njen oče-graščak je dobil dostojanstven značaj v lepo umerjeni igri g. Primožiča. — S šegavo resnostjo je izoblikoval g. Zupan mestnega župana, ki ga je v značaju dobro podprla ga. Spanova kot županja. — V smehu dovolj umirjen občinski svetnik je bil g. Perko, dočim je bil v istem smislu svetnik g. Sekula malce pretiran, enako kot dacek g. Jelničarja, ki je bil pa sicer zasnovan ugodno. — Za karakterno ostre podobe ima mnogo smisla g. Gorski, ki je dal svojemu stražniku dosti šegavosti in z druge strani enako profesorskemu zdravniku v družbi g. Kolacice, Simončiča in Petrovčiča, ki so podali še druge tri karikature zdravnikov-profesorjev. — Z ozirom na to, da so majhne vloge kaj rade preveč zapostavljene, so to pot vsaj s pevskega pogleda lepo zaokrožili gđ. Cankarjeva, gđ. Ramšakova in g. Kristančič. — V pevskega pogledu je bil trden tudi zbor. — Vsemu navede-

izdelanih v Angliji, se vrši od 2. do 5. decembra v skladišču špedicijske tvrdke

R. Ranzinger, Ljubljana

Masarykova cesta štev. 19

Velika dražba

originalnih tvorniško-novih

„His Masters Voice“ gramofonov

in popolnoma novih

„Columbia“ plošč,

nemu pa je treba zavesti, da gre za pravilčno snov, ki ji pripada neka širokogrudnost.

Posebno priznanje gre inscenatorju ing. Francu, ki je ustvaril s svojimi zasnutki vsebinsko zelo primeren in učinkovit scenski okvir.

Olienbach:

Hollmannove pripovedke

V »Hoffmannovih pripovedkah«, ki so prišle nanovo v spored, je prevzel v eno osebo položene, demoneško zasnovane vloge Lindorfa, Coppeliusa, Dappertutia in Mirakla basist g. Julij Betetot. V njegovem podajanju teh različnih vlog se kaže izrazita pozornost predvsem pevski strani. Zato tudi dejansko izzvani celoti te odrske stvaritve kot odlična pevška vrednota, ki ji ne primanjkuje niti smisla za estetske zahteve melodičnega oblikovanja, niti ne glasovne zvočnosti. To je dokazala zlasti arija o zlahtnem kristalu s svojo dovršeno pevsko izoblikovanostjo. Za tostransko prednostjo pa je zaostajala igralna stran vsaj v kolikor gre za izraz še posebno romantično strahotnega demonizma, ki je vložena v te vloge. Igrji je tedaj primanjkovalo strahotno učinkujoče napetosti, zaradi česar ni mogla seči do polne učinkovitosti, čeprav je bila sicer odrsko atilizirana zelo korektno. — Tako je dosegla ta odrska stvaritev uspeh predvsem s pevškega pogleda.

Rossini: Seviljski brivec

Ze koncem preteklega sezone je prišla v spored našega opernega gledališča Rossinijeva opera »Seviljski brivec«, ki je sicer stalno na sporedu, a sedaj v prenovljeni odrski podobi. V režiji g. Zupana je namreč pretrgala z nerodno in okorno skonstruirano scenerijo ter zadihala zopet v svoji nekdanji odrski širini in prostorninski svobodi. S to zračnostjo pa se družijo v prijetno enotnost iskrena in razigrana šaljivost, kar v celoti usposablja predstavo, da nudi zdrav in prisrčen oddih.

V. U.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Za božično dobo priporočamo našim cerkvenim zborom sledeče skladbe:

Adamič K., Dan žari o polnoči. 12 božičnih pesmi za mešani zbor, 24 Din. — Foerster A., Cantica sacra III. del za moški zbor, 30 Din. — Foerster A., 12 cerkvenih pesmi za mešani zbor, 12 Din. — Grum A., Odpevanje pri lavretanskijh litanijah, 16 Din. — Hladnik Ign., Dva božična slavospeva za solo, zbor in orgle, 12 Din. — Hladnik Ign., Božične pred in poigre za orgle, 10 Din. — Premrl St., Slava Bogu na višavi. 10 božičnih pesmi za mešani zbor, 24 Din. — Premrl St., Cerkevni moški zbori. Zbirka raznih pesmi za vse cerkvene dobe za moški zbor, 40 Din. — Sattner-Premrl, Dve božični. Dvoglasna ženska zbor s klavirjem ali harmonijem, 10 Din. — Sattner P. H., Božični. 6 božičnih pesmi za mešani zbor. Part. 20 Din. glasovi po 4 Din. — Sicherl L., Pastirski iz spanja. 16 božičnih pesmi za mešani zbor naših najstarejših skladateljev. Part. 36 Din. glas. po 6 Din. — Sicherl-Premrl, Pridite molit Jezusa. 17 božičnih pesmi naših najstarejših skladateljev za mešani zbor. Part. 30 Din. glasovi po 6 Din. — Premrl St., Le api in O ve lesene jaslice. 2 božični pesmi za mešani zbor in orgle. 3 Din.

Ali ste že poravnali naročnino?

ZLATO

Roman. — Spisal Blaise Cendrars.

Tako, da, tako. Medtem, ko mu boste pripovedovali o O'Comorju ali pa o Union-aktu, ki ga je pravkar sprejela skupščina, vam bo ta neznanatna pripravico povedala, ali je vaš kljint votel ali pa poln, ali je njegova vrečica iz zlata ali iz svinca. Ste me razumeli? Tem bolje, iz skrati časi! Da, da, to je moja iznajdba. Ko sem se klatil po Echellih, smo imeli na krogu nekega francoskega vrazjega padarja; ta je tako stvar imenoval termometer. In tu vam izročam tak termometer; toda pazite se, da ne boste pomenjali neumnosti! Vroč ste mi! Vražji dečko ste! Toda ne pozabite gumbov svojega garrika: čistiti jih morate, da se bodo kar bliskali. Svetiti se morajo kakor izvesna tabla solidne gostilne. Tudi ruma ne smete skrivati, kajti pregovor veli: vedro srce ne laže. Lase imate črne kot smola, oblečeni v moj garrik in z gumbi, ki se bodo bleščali kakor prikočkani dolarji — to vas bo vsakdo imel za kočijaža samega dublinskega knezokrofa na veliki petek. Razvijte še svoje evropske ideje, in ni vrag, da vam ne pade kak lrec v roke. Toda pazite se! Pazite se posebno pred Dead-heatom. Glejte tudi, da vam stari ne prevzame tisti vrazji Holandec tam gor, če ne padeta ment v pest! In še nekaj: in če mi kdaj izročite kakega nesrečnega Irea, tedaj pazite, da ga ne srečate še kdaj v življenju, tudi še čez sto let ne. Zdaj pa amen! Se razumeva, ne?

»Dobre cevi so, pa tudi takšne, ki so vse preluknjane. Povedal ti bom, kako pridelaš iz svinj slanino.«

Tako je govoril Hagelstroem, iznajditelj

švedskih vžgalic. Janez Avgust Suter mu služi kot tekač, nakladar in knjigovodja. Že so prešli trije meseci. Janez Avgust Suter je zapustil najbližjo pristaniško okolico in se privrta globlje notri v mesto. Počasi se premika kot vsa ameriška civilizacija proti zapadu. Od svojega prvega srečanja s starim gusarjem Habermoschom je že dvakrat, trikrat službo premenil. Globlje in globlje vdira v mesto. Zaposlen je pri nekem suknjarju, drogistu, potem pri nekem trgovcu s klobasami. Pozneje se ustavi pri nekem Romunu in postane leteti trgovec. Bil je tudi konjar v cirku, klovaz, zobar, nagačevalec, še pozneje je na zlatem vozičku pradel »Jerinhonsko rožo«, bil je damski krojač, delal na žagi, boksal se z orjaškim črncem in priigral sužnja in sto gvineje, potem ga je spet davil glad, pri misijonarjih se je učil matematiko, učil se je angleščino, francosčino, madžarščino, portugalsčino, jezik kot ga govorijo črnci v Luisiani, jezik siuskih Indijancev in Komančev, slang in španščino, in se je pomaknil še globlje na zapad na drugi konec mesta, prekoračil reko, zašel v predmestja in odprl gostilno v Fordhamu. Tam so posedali sirovi vozniki, ki se jim pri litru razveže jezik, da kar stresajo novice z zaledja; tja je kdaj pa kdaj vstopil tudi samotni in molčeč pivec Edgar Allan Poe. Tako sta minili dve leti. Suter si je dobro vtisnil v spomin vse, kar je slišal, videl in izkusil. V mezinu ima najpomembnejše stare newyorške ulice s holandskimi imeni, nove avenueje, ki so že vsaj začrtane in čakajo samo še na številke, po katerih se bodo imenovali. Ve, kake se tu sklepajo kupčije in kakšne in iz kakih tal je zrastle pravilčno bogastvo tega mesta. Tudi ve, da prodirajo počasne dolge karavane voz globlje in globlje na zapad, in ni mu skrivnost, kje se kujejo in snujejo osvojevalni načrti za pohode, o katerih se vladi še sanja ne. Preveč rohiskija, branda, gina, žganja, ruma, caninina, pulka in aguardianta je že izpil z izgubljenimi

sinovi, ki so se vrnili iz notranjih dežel, da ne bi vedel več kot vsak drugi o legendarnem zapadu. Ne pozna samo ena poti do tja, ve za mnogo mnogo zlatih žil in sledi. Dvakrat, trikrat je celo tvegall denar za kak večji pohod ali za katega pustolovskega poglavarja.

Pozna židovske finančnike, ki so kar nekaki brodarji takih podjetij. Ve pa tudi, kateri uradniki so podkupljivi.

Tako se je tudi on, seveda previdno, lotil takega dela.

Zvezel se je, seveda le za potovanje, z nemškimi trgovci in se odpravil v Saint-Louis, v glavno mesto države Missouri.

Država Missouri je tolikšna kot polovica Francije. Edina prometna pot je ogromni Mississippi. Vanjo se izliva največje pritoki, v prvi vrsti oriaški Missouri, po katerem brazdijo veliki parniki na kolesa tisoč osemsto milj navzgor, in čigar vodovje je tako čisto, da mu lahko slediš še osemnajsti milj po njegovem izlitju z Mississippijem čigar vodovje pa je močvirnato, umazano in rumenorjavo. Drugi pritok pa je prav tako važen, to je slepa reka Ohio, s svojimi tako čistimi valovi. Mogočno teko te tri reke med nizkim, pogozdenim obrežjem drugega drugega obijem. Čedalje gostejšim in mrzlično delavnim prebivalstvom vzhodnih in južnih držav so ti veletoki vez z neznanimi ozemlji, ki se razprostirajo na severu in zapadu v neskončnost. Vsako leto pristane v Saint-Louisu nad osem sto parnikov. Nekako višje od te prestolnice, v plodovitem orlu, ki ga obdajata Missouri in Mississippi, si je kupil Janez Avgust Suter zemljišče in postal farmer.

Bogata in lepa je ta dežela s svojo koruzo, z bombazem in tobakom na jugu, in z žitom nekoliko višje na severu. Vse te pridelke spravljajo po reki v toplejše države, kjer jih vsak

teden nakažejo črncem, ki delajo na sladkornih nasadih. To prinaša lepe dohodek.

Suterja pa najbolj zanimajo poročila potovalcev, ki se vozijo po rekah sem in tja. Njegov dom je gostoljuben, miza je vedno pogrnjena za goste. Ladjica, ki jo vodijo črnci sužnji ustavlja parnike, ki privozijo mimo in jim pokaže pot v pristan. Sprejem je tako prisrčen, da ni hiša res nikoli prazna. Tu se ustavljajo pustolovci, kolonisti, stezosledci, bogati ali revni, vsi se enako razvesele tega doma, kjer se odpočijejo od naporov po džunglah in prerijah. Tu se ustavljajo srečolovci, vetrogončiči, fantisti in tudi tisti, ki se vračajo z mrzlico v očeh, skrivnostni in molčeči.

Suter jih brez prestanka pogošča in vse noči prebuje z njimi pri pijaki. Sprašuje jih o vsem, neverjetno je zvedav. Sam pri sebi pa razvršča vsa ta poročila, urejuje jih in jih primerja. Vse si obdrži v spominu, ničesar ne pozabi, niti še tako neznatnega imena gorskih prelazov, rek, gora ali pa krajev. Neki dan pa se mu v glavi posveti. Vsi ti potovalci ki so ga obiskali, pa najsi so bili lažniki, čenče, bahači ali širokoustneži, ali pa tudi trdovratni molčečenci, so venomer govorili isto mogočno besedo, po kateri so bila njihova poročila tako tečna. Ti, ki so preveč povedali, kakor tudi oni, ki so preveč zamolčali, govedačji, zajci, lovci, autlawsi, kramarji, kolonisti, stezosledci, vsi, vsi, vsi so govorili o zapadu, samo o zapadu.

Zapad!

To je tista skrivnostna beseda.

Kaj je tedaj zapad?

Tako nekako si ga je predstavljali:

Med dolino Mississippija in veleborjem se daleč, daleč proti zapadu razprostirajo nepregledne pokrajine, plodovite dežele in puste stepe, prerija. Domovina neštevilnih indijanskih plemov in bizanov, ki potujejo sem in tja kot morská plima in oseka. Ali kaj pa leži tam zadrž, še dalje, dalje?

Foto večer SPD se vrši v četrtak dne 26. t. m. ob 20 v društvenih prostorih na Aleksandrovi cesti 4/1. Dostop imajo člani SPD. Prof. Ravnik bo prodaval o uporabi foto lumnice, ki je na novo urejena ter razpolaga s prvotnim poročevalnim aparatom.

JZZS. — Zbor smuških učiteljev. Redna seja in sestanek zbora se vrši danes ob 20.30 v Zvezi pisarni. Radi važnosti seje se tovaršje odbornike naproša, da se iste udeležijo točno in polnoševilno, posebno tov. R. Stopar in J. ernič. — Članstvo pozivamo, da čimprej poravnata članarino za tekočo sezono ter predloži svoje izkaznice v potrditev.

Planiranje in smučarska gimnastika za starejše članice) SK Planine in po njih upeljane goste ki se vrši vsak petek bo zorel jutri ob tri četrt na 30 (8) v zimskem kopališču Ilirije (braven Veleodina). Nekaj mest je še prostih. Pridite! Enkratna vstopnina Din 5. GZSP (Smučarska). Dopol SK Kovinarja, Jesenice, se vzame na znanje. Potrditveno prejem statističnih podatkov od SPD in TP Kranjska Gora, leti se odločijo predhodni sekcijski GZSP, da jih, ko prejme te podatke še od ostalih klubov vpoštevata v skupnem poročilu, ki ga bo GZSP potem v celoti obhajala v časopisu. Dopol SK Bohinja se vzame na znanje, za delegata na njihovi redni občni zbor se določi predsednik tovaršje Jože Cinkovle. ASK Primorje, Ljubljana, je razpisal za dne 1. decembra t. l. vsakoletni »Tek Zedinjenja«, prinočamo vsem našim klubom, da na to prireditev pošljijo svoje tekmovalce. Na dopis SK Korotana, se bo odgovorilo pisno.

Nakladno smo odobrili termin za klubsko tekmo SK Kovinarja iz Jesenice.

Obeščenju vse klube, da bodo te dni prejeli ček, polnočito za poravnavo zastale, kakor tekoče članarine. Foto smo poslali vsaki Jeseniški klubom potrdila za brezplačno zdravniški pregled.

SK Reka (smučarska sekcija). Sestanek članov se vrši drevi (četrtak 6. t. m.) ob 20 v klubski garderobi na liriški ob Tržaški cesti. Istočasno sprejemanje novih članov. Redni članski sestanki se bodo odsed naured vršili vsak četrtak ob 20 istolam. Načelnik.

Kamnik

Naša elektrika. Pred kratkim je bila z upravo tukajšnje smodnišnice podaljšana pogodba za dobavo električnega toka zopet za eno leto. To pot si je smodnišnica zagotovila mesečni odjem najmanj 5000 kw ur. Ostali tok bo dobavljala kakor dosedaj, elektrarna meščanske korporacije. Ob tej priliki so baje na občini ugotovili, da ima občina pri smodnišnici naloženih 16.000 din kot kavejco, za kateri denar do sedaj menda sploh niso vedeli. Bog daj srečo našim občinskim očetom, da bi še kje našli kaj takih skritih kavej, saj občina bi jih bila potrebna, naše električno omrežje pa še bolj, zakaj danes znašajo dolgovi zaradi elektrifikacije okoli 170.000 din, dočim je električno omrežje v obupnem stanju.

Damske plašče za jesen in zimo

modne in športne, s kožuho ali brez, v cenah od Din 240—do 580— v veliki izbiri nudi

F. I. GORIČAR, Ljubljana
SV. PETRA CESTA ŠTEV. 29

Plašče izdelujemo tudi po meri!

Radio

Programi Radio Ljubljana

Točen program domačih in tujih postaj vam nudi revija »RADIO LJUBLJANA«.

Cetrtek, 26. novembra: 12.00 Koncertni plesi (plošče — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, sporod, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po želji) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Pester sporod (Radijski orkester) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarik) — 19.00 Čas, vreme, poročila, sporod, obvestila — 19.30 Nac. ura: Sokolsko predavanje — 19.50 10 minut zabave — 20.00 Klavirske točke štirgledno (g. dr. Danilo Sveta, L. M. Škerjanc) — 21.00 Svet v pesmi (Igra Radijski orkester — 22.00 Čas, vreme, poročila, sporod — 22.15 Radijski jazz, Vmesne vloške poje g. Mirke Premetič.

Drugi programi

Cetrtek, 26. novembra: Belgrad I.: 19.30 Stoltzerjeve skladbe. — 20.40 Narodne pesmi. — 21.10 Radijski orkester. — Belgrad II.: 19.30 Stare pesmi (Zivadinović). — Zagreb: 20. Belgrad. — 22.30 Plesna glasba. — Dunaj: 19.30 Slagerji. — 20.45 Humor. — 22.30 Regerjeve skladbe. — 23.10 Plesna glasba. — Trst—Wien: 17.15 Vokalni koncert. — 20.40 Igra. — 22. Komorna glasba. — Rim—Bari: 17.15 Komorna glasba. — 20.40 Orkestralni koncert. — 22.10 Zbor rimske bazilike. — 22.40 Plesna glasba. — Praga: 20.30 Igra. — 22.15 Plošče. — 22.30 Smetsov koncert. — Bratislava: 19.30 Slovenske narodne. — 20. Vojaska godba. — 20.30 Italijanske arije. — 21.10 Igra. — Varšava: 19. Opera. — 21. Poljski skladatelji. — 22. Orkestralni koncert. — 22.30 Lahka in plesna glasba. — Berlin—Hamburg—Köln: 20.10 Plesna glasba. — Königsberg: 20.10 Vojaska godba. — Vratsburg: 20.10 Weberjev večer. — Frankfurt: 20.10 Graeherjeve skladbe. — Stuttgart: 20.10 Opereta »Pri zlatem rogliču«. — Bukarešta: 20.15 Simfonični koncert. — Strasbourg: 21.30 Dunajski večer.

Poizvedbe

Izgubila sem od ceste Na Loko do konjušnice (Trnovo) ročno torbico, v kateri sta bila dva šopa ključev, deset dinarjev gotovine in razne malenkosti. Pošten najditelj naj odda torbico: Krakovski nasip 12 (Berlec).

Sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da je naša dobra mati in stara mati, gospa

Neža Vdovič

danes zjutraj, v 80. letu, v Gospodu zaspa.

Pogreb bo v petek, 27. novembra ob 2 pop. iz Vegove ul. 8 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 25. novembra 1936.

Stanislav, sin; Darinka, hči; Mira, snaha; Alenka, Jurček, Nežica, vnuki

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1—; ženskovnjski oglesi Din 2—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10—. Mali oglesi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjske 3 mm visoke peline vrstice po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Objave

Preklie

Podpisana Likovič Leopoldina, Ljubljana, Riharjeva ul. 4, obžalujem in preklieujem, kar sem govorila o g. Pristavec Stefaniji, Ljubljana, Erjavčeva cesta, v zvezi s svojim možem in se ji zahvaljujem, da je odstopila od kazenskega postopanja. — Leopoldina Likovič. (o)

Preklie

Preklieujem obdolžitve napram g. Bruckotu. — M. Korošec, Pečovnik, Celje. (o)

Službo dobe

Trgovski pomočnik-ica

skromen, pošten, vesten, soliden starejša moč, izučen v trgov. z meš. blagom, zmožen samostojnega pisarn. dela s perfekt. znanjem strojepisja, slovensčine in italijansčine v pisavi, se sprejme v večji trgovini na deželi. — Ponudbe je staviti na oglašni odd. »Slovenca« pod »Agilen« št. 17237. b

Krojaški pomočnik

vajen vseh del, pošten, se sprejme, event. tudi za stalno. Zdravko Kavčič, kroj. mojster, Jesenice. (b)

Spretna vezilja

za strojno vezenje, večša spec. stroja z električnim pogonom, dobi stalno mesto. Ponudbe upravi »Sl.« pod »Takoje« št. 17505.

Mlado dekle z dežele

pošteno in krščanskih staršev, sprejemem za prodajo sadja v veži. — Poizvedbe: Trafika, Miklošičeva 14. (b)

Prodamo

Prijatelj, kam pa na vse zgodaj! Prodajati, kar imam naprodaj! Poslušaj! Kdor pri nas ponudi, proda z lahkoto in se čudi.

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri trdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg

Staro železo

stare kovine: baker, cink, medenino itd. kupujejo po najvišjih dnevnih cenah Strojne tovarne in livarne d.d., Ljubljana

Kožuhočina

se najugodnejše kupi in strokovno izdeluje pri: Josip Dolenc, Sv. Petra 19 — telef. 22-62. (i)

Šivalni stroj

pogreznjiv, nemški fabrikat, z okroglim čolnicom, kateri tudi štika — poceni napredaj. — Nova trgovina, Tyrševa 36. (i)

Boljšje zimske suknje

in Hubertuse — vam nudi poceni Presker, Sv. Petra cesta 14.

Purane, kokoši

zaklane, pitane, 10 kg 120 Din. Sveža jajca 720 komadov 650 Din, franko voznina — razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (i)

Zimska suknja

dobro ohranjena, za malo postavu, ugodno napredaj. Wolfova 1-I. (i)

Römlington pisalni stroj

veliki, popolnoma nov — proti gotovini 4000 Din takoj prodam. Miklošičeva 14, trafika. (i)

Vajenci

Pekovskega vajenca

z dežele, sprejemem takoj. Vsa oskrba v hiši. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17506. (v)

Auto-motor

Elektromotor 5 k.s.

v dobrem stanju, kupim. Battelino, Mengeš. (f)

Vnajem

ISČEJO:

Gostilno

prometna točka, v mestu ali na deželi, vzamem takoj v najem. — Zmožnost povsem zasigurana. Ponudbe upravi »Sl.« pod »Strokovnjak« 17529.

ODDAJO:

Oddam več lokalov

s skladišč v novozgrajeni hiši v neposredni bližini centra Ljubljane, na zelo prometni cesti. Vprašati v upravi »Slov.« pod šifro »Avgust 1937« štov. 17531. (n)

Službe iščejo

Iščem službo

kuharice ali gospodinje, k manjši družini v Ljubljani ali okolici. Naslov v upravi »Sl.« pod št. 17508. (a)

Posestva

Vilo

pri Vrtači, novozidano, stristanovanjsko, donos 39.000, hipoteka Kmetске in Mestne 350.000 Din — prodaja »Posestv«, Miklošičeva 4. (p)

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, ruvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Denar

Hranilne knjižice

Mestne hranilnice Ljubljanske, kupim za nominalnih 200.000 Din. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Ugodno« št. 17461. (d)

Bančne, kreditne in

denarne posle

kupoprodajo vrednostni papirjev izposlujem najkulantneje takoj v gotovini.

AL. PLANINSEK

Ljubljana — Beethovnova ul. 14/I. — Telefon 35-14

Hranilne knjižice

podeželskih hranilnic, ki so članice Zadržne zveze, kupimo takoj in plačamo najboljšje. Ponudbe upravi »Slov.« v Mariboru pod »Tovarna«. (d)

Knjižico Ljudske posojil.

kupim. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17509. (d)

Stanovanja

Stanovanje

enosobno ali dvosobno — oddam. Poglajen, Zadržna ul. 1, Kodljevo. (e)

SOBE

Sobo

oddam eni ali dvema osebam na Vidovdanski cesti 4. (s)

Tesla Radio Mediator

Kvaliteta in trajnost naših žarnic so Vam že davno znane! Danes po 5 letih dela in izkušenj Vam prinašamo

Tesla RADIO

ki Vam bo enako točno in trajno služil, kakor naše žarnice. Zastopniki po vsej državi. Dolgoročna odplačila.

Prodajo »TESLA« radioaparatorov vrši »Tehnik« J. BANJAI, Ljubljana Miklošičeva cesta 20 Telefon 34-19 Zahtevajte brezobvezno na poizkušnjo!

Premog,

irva, ogije dostavlja na dom

Bartol Anton,

Tyrševa 46, telefon 35-40.

Praktikanta

s trgovsko akademijo sprejme večje industrijsko-trgovsko podjetje. Ponudbe nasloviti na oglašni oddelek Slovenca pod značko »Ambicija« št. 17515.

Tinček in Tonček spet v Afriki

218.

Zivljenje kapitana Mrharja visi na ovijalki!

Ko je kapitan Mrhar zagledal na rogovi drevesa Tinčka in Tončka, se je na vso moč razveselil. »Dobro dan, deček!« ju je pozdravil. »Ali sta spet obiskala našo prelepo Afriko? Bodita mi iskreno dobrodošla! Oprostita, da vaju ne morem povabiti na krov, kajti imam, kakor vidita, prav v tem hipu drug obisk. Krokodilom je moja lesena noga gotovo zelo všeč. Od vseh strani si jo hočejo ogledati.«

Pa je bila ta reč s krokodili mnogo bolj nevarna, kakor bi kdo sodil po kapitanovih šaljivih besedah. Čedalje bliže so vodni požeruhi iztegovali svoja široka žrela. Za kapitanovo leseno nogo jim seve ni bilo kdo ve kaj, pač pa jim ji dišal njegov mesek... »Ne boste kaše pihali, grduni!« je zaklical Tinček na rogovi drevesa. »To bi bilo več kot neumno, če bi kapitana Mrharja prav v tem hipu, ko sva ga našla, pohrustali krokodili pred našimi očmi. Do smrti bi ne mogel tega pozabiti. Po teh besedah je Tinček hitro vrgel navzdol konec ovijalke in zaklical: »Poskusite, kapitan, če znate še kaj plezati!«